

S'adresser à
HOVNAN PALAKACHIAN
Directeur du journal Arménien
DZAGHIK
Sultan Hamam, 14, Librairie Bagdadlian
CONSTANTINOPLE

ԾԱՂԻԿ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

درعليه ده سلطان حمامند
۱۴ نومرو لی بغدادیان کتبخانه سند
« زاعیک »
مقره سی مدیری
پالاقشیان حوونان

Ազգային, Գրական, Գիտական, Մանկավարժական, Քաղաքական

ԴՊ Տարի, Թիւ 8

ՇԱԲԱԹ

22 Փետր. 6 Մարտ 1897

Թուրքիոյ համար տարեկան 50 դր., Ռուսիոյ համար 5 ռուպլի, ուրիշ երկիրներու համար 12 ժրանք: — Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդագրութիւնք եւս կ'ընդունուին: — Հասր 40 փարս: Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի 115 դր., փուլը 100 դր.ի հաւելով: — ԾԱՂԻԿԻ վերաբերեալ ամէն գործի համար դիմել՝ ամէն օր կէս օրէն յետոյ՝ առ Տնօրէն-Խմբագիրն՝ Յ. Գ. ՓԱՆԱԳԱՇԵԱՆ, Սուլթան Համամ, քիւ 14, Պաղատակեան գրաստներ, ուր հաստատած է Խմբագրասունն:

ԾԱՂԻԿԻ ներկայ թուէն կ'սկսինք հրատարակել մեր համակրելի աշխատակից Միհրան էֆ. Յովհաննէսեանի տեղական կեանքէ առնուած յոյժ հետաքրքրական մէկ վէպը, ՀԻՆՕՐԻՆԱՅ ԱՂՋԻԿՏԵՍ ՄԸ, որ պիտի գրաւէ միշտ ԾԱՂԻԿԻ վերջին երկու երեսները:

Վերջին երեսի յայտարարութիւնները պիտի զրուին այսուհետեւ երկրորդ երեսին մէջ, իսկ առաջին երեսին մէջ պիտի զրուին թերթին Բովանդակութիւնը, Սակարանը, Շաբաթական օրացոյցը, «ԾԱՂԻԿ»ի Նամակատութիւնը եւ մանր յայտարարութիւններ. հետեւաբար յօդուածները պիտի սկսին երրորդ երեսէն:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ. Ի՞նչու չեն երթար ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ Առաջ. Վիճակաց Յանձնաժողովոյ:

Ա. Ա. ՍՈՒԲԵՆԵԱՆ. Խօսակցութիւնը ճաշի տակ:

ՋԱՐՈՒՅԻ ՍԵՖԵՐԵԱՆ. Աղջկան մը օրագիրը, ԲԵՐԿՐՈՒՅԻ. Աղջկան մը Օրագրին առթիւ, ՍԵԼԲՈՆ ԳԱԼԵՆՏԵՐԵԱՆ. Առեւտրի ձեւագիրներ:

ՄԻՂՐԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ. Հիմաօրինաց Աղջիկես մը:

Շաբաթը մէկ հարցում. — Շաբաթուան Աղջկային եւ Քաղաքական լուրերը, — «Ծաղիկ»ի Նամակատութիւնը, — Յայտարարութիւններ:

Ծաղիկի Ռօտոսթոյի Գործակալ կարգուած է զեղապարծ թաղէս էֆ. Ղ. Պէղրիճեան. մեր նոյն տեղի բաժանորդը կրնան նոյն էֆէնտիին յանձնել բաժնեկիներն:

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

ՓԵՏՐՈՒՐ

23. Կիր. — Հոս եւրոպ. Մարտ 7. — Տաճ. Շէվլ. 4. — Բուն բարեկենդան:
24. Բշ. — Ը. Ե. Մարտ 8. — Տճ. Շէվլ. 5. — Մեծ Պահր:
25. Դշ. — Ը. Ե. Մարտ 9. — Տճ. Շէվլ. 6.
26. Դշ. — Ը. Ե. Մարտ 10. — Տճ. Շէվլ. 7.
27. Եշ. — Ը. Ե. Մարտ 11. — Տճ. Շէվլ. 8.
28. Ուր. — Ը. Ե. Մարտ 12. — Տճ. Շէվլ. 9.
Մարտ 1. Եր. — Ը. Ե. Մ. 13. — Տճ. Շէվլ. 10.

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ «ԾԱՂԻԿ»Ի

ԳՈՒՇ ԱՏԱ. Ա. Յ. Ա. Տումարակալ լուրերն մը զինը զրկած էք, բայց թղթատարութեան ծախքը չէք զըրկած. հաճեցէք զայն եւս զրկել:

ԱՏԱՆԱ. Ջ. Յ. Պ. — Բաժանորդագրոյն համար՝ փոխանակ մենք Ձեր վրայ չէք քաշելու Օսմ. Պանքայէն, ինչպէս կ'առաջարկէք, դուք կրնաք տեղդ նոյն հաստատութեան յանձնել եւ ընկալողիդ զրկել, որպէս զի այս տեղ զանձնք. Կրնաք նաեւ՝ նոյն կերպով՝ Օսմ. նամակատան միջոցաւ եւս զրկել:

ԿԻՒՄԻՒՇԵԱՆՆԵ. Ա. Յ. Բ. — 40 հատ 1 զրուշնոց Օսմ. նամակագրոյժ զրկեցէք յանձնարարեալ (քանիւ չի) նամակով. — Երկայն յօդուածներ չեն տպուիր: Կարելոր լուրեր եթէ պատահին՝ զրկեցէք:

ԱՏԱՆԱ. Տ. Մ. Ս. — Սիրով կը ընդունէինք Ձեր առաջարկութիւնը, եթէ Ծաղիկի տեղոյդ գործակալը որոշուած չըլլար արդէն: Թղթակցի պաշտօնը ազատ էք ստանձնելու:

Նորհակալ կ'ըլլանք՝ եթէ կարելոր լուրերը ժամանակին հաղորդէք: Ձեր յիշած անձը բաժանորդ արձանագրեցինք եւ թերթիդ սկսանք զրկել Ա. թիւէն սկսեալ, Դասադրքերու մասին Ձեր գաղափարը կրնայ գործադրուիլ, իսկ Սոյ եւ Հաճոյ համար Ծաղիկի գործակալութիւնը կրնաք ստանձնել, ինչպէս կ'առաջարկէք. հաղորդեցէք մեզ բաժանորդաց անուններ:

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԵՆԷՐ

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԽՈՒՄԻՇԵԱՆ եւ եղբայր. Մեծ վաճառատուն Պրոսպայի կերպարաներու եւ խալլուներու. Մահմուտ փաշա պաշը, Թարազըլար փողոցին դէմը, Թիւ 301:

Գ. եւ Ա. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ եղբայրք, վաճառական - դերձակք. Թարազըլար, Թիւ 98:

ՏԻԳՐԱՆ ՊԱԼԳԻՃԵԱՆ, Գրատուն եւ Կազմատուն. Չազմաքըլար, Թիւ 81:

Ջ. ԳԱԼԵՆՏԵՐ եւ ՈՐԴԻԲ. Հիւսարան ֆանելայի, Ֆինճանըլար, Շարք Չարըսի, Թիւ 43:

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Օսմ. ոսկին 100 դրուշէն

Մեհիսիյէ արծաթ . . . Ղր. 108 22
Ֆրանս. ոսկի (20 ֆր.) . . » 87 20
Անգլ. ոսկի . . . » 109 39
Րուսիոյ Բօլ . . . » 89 90
Րուսիոյ քրպադրամ Օ. Ո. . . 8 51
Րուսիոյ երկաթուղի . . ֆր. 91 —
Դոնսոյի, Սեւի Դ. Օ.Ո. 20 25

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՊԱՆՏՈՍԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
Սոչրան Համալ հաստի 14, Կ. Պոլիս

Ե. ՏԵՄԻՐՃԻՊԱՆՆԵԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ - ՀԱՅԵՐԷՆ

Գին 22 Ղրշ.

Գրպանի Ֆրանսահայ Բառագրքին երկ-
րորդ ձագրութիւնն ալ սպառած ըլլալով,
եւ միւս կողմէն՝ ԱՄԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆԻ
բառարանի պէտքն զգալի ըլլալով, եղիւ
է՛քէնքի ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՆՆԵԱՆԻ յանձնուած էր
յորինել Ֆրանսահայ Բառարան մը, որ ա-
նընդհանր շարունակութեամբ ի լոյս ըն-
ծալուցաւ: Տեղւոյ խնայողութեամբ համար
ի գործ դրուած արուեստական միջոցներու
շնորհիւ անհաստատ խառնութիւն մ'ունեցող
միջակադիր սոյն Ֆրանսահայ Բառարանը
յորինուած հետեւողութեամբ Լիդուէի տի-
գերական Բառագրքին, կը պարունակէ
Ֆրանսերէն լեզուին գրեթէ բոլոր բառերն
իրենց բոլոր առումներով, որպէս եւ ամե-
նէն գործածական սեւերն: ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՆՆԵԱՆ
է՛քէնքի Բառարանութեան մասին իւր ունե-
ցած մասնաւոր յարմարութեամբն որով բազ-
մաթիւ Բառերով ճոխացուցած է հայ լե-
զուն, գտած է լեզուին պակասած գրական,
գեղեցկագիտական, իմաստասիրական, գի-
տական եւ արհեստական բառերուն հայե-
րէններն, այնպէս որ կատարեալ Բառագրք
մը կրնայ համարուիլ Բառարանս ունեցած
այս երեւակ տառերութեամբ, այսինքն
առաւելութիւն Ֆրանսերէն բառից, առա-
ւելութիւն նոր առմանց, առաւելութիւն
15—20,000 նորակերտ հայերէն բառից:

Այս բոլոր առաւելութեամբք Ֆրանսա-
հայ Բառարանս, որ կը պարունակէ իր 1000
երես, կազմեալ կը ծախուի անօրինակ գնով:

ԳՐԱՏՈՒՆ ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՅ

Փ. ՊԱՆՏՈՍԵԱՆ

Յառաջիկայ տնտեսական օրերու համար
յառուկ պատրաստուած է:

ԱՂՕԹԱԳԻՐԲ ՄԿՐԵԱՆ

ՓՂՈՍՎԵՐԱՅ

ԱՄԵՆԱԳԱՌԱԴՈՐ ՈՍԿԵԶՕՍ

Վերջին ձագրութիւն

ՀԱՓԱՆՈՐ ԳԻՆ

Պաշտօնական հաստատութեան այս ճիւղը
կը հայտնայ մէկ ամէն տեսակ գրքեր, գրասե-
նեկի պիտոյք, դպրոցական առարկայներ,
գծագրութեան փորագրեալ նիւթեր, կար-
կնի տուփեր, ընտիր Թղթեղէնք, պա-

հարանք, զրիչ, կազմաւոր եւ հազարու-
մէկ կարեւոր եւ պիտանի առարկայք:

Դրասուն լիպակէ կը գոհացնէ յաճա-
խորդներն ապրանք ընտրութեան եւ գնոց
չափաւորութեան մասին:

Գաւառներէն եղած յանձնարարութիւնք
փոքր թէ մեծ քանակութեամբ կը կատար-
ուին փութով եւ խնամով, ծախքն յանձ-
նարարոյին վրայ:

Գործի համար իրեն եղած հարցմանց կը
պատասխանէ փութով:

Մինչեւ 20 զրշ-ի յանձնարարութեանց
համար Թղթագրութիւն կ'ընդունուի:

Յանձնարարութեան փոխարէքը միշտ
կանխիկ ընդունիլ վաճառատանս սկզբունքն
է, ըստ Կ. Պոլսոյ մէջ պատուաւոր անձի
մը երաշխաւորութեամբ վաճի քանակ եւս
կարելի է:

Պաշտօնական Դրասուն—Թղթագրութեան
նոցը Դպրոցներու համար իւր սեպհական
գրքերու վրայ առաւելագոյն զեղջը կընէ
ըստ քանակի յանձնարարութեանց: Ոչ սեպ-
հական գրքերու համար եւս կընէ գոհա-
ցուցիչ զեղջ:

Պաշտօնական գրասան եւս գրացուցակը,
որ կը պարունակէ այլեւայլ տեղեկութե-
անք եւ կարեւոր գիտելիք, կը ծախուի
ի գին 2 զրշ:

Մ. ԳԱԼԷՆՏԷՐ

ԵՒԱ. — Ա. Ե. Բ. հատորներն ի մի
կազմեալ. բարձրագոյն դասընթացք
իդական տեսիլ զգեստուող ձեւագրութե-
անք, 350 է աւելի օրինակներով,
192 մեծագիր էջերէ բաղկացեալ բա-
ղաձայնութեամբ եւ մասնաւոր բառա-
տարար, Գին 60 զրշ: Թղթատարի
ծախքով 65 զրշ:

ԵՒԱ. — Բ. հատորն առանձին,
250 է աւելի օրինակներով, 35 զրշ:
Թղթատ. ծախքով 38 զրշ:

ՏԱՐԱՐԱԿԱՆ ԶԵԻՏԻՆՈՒԹԻՒՆ. Ի
պէտս նորարարութիւն, 12 զրշ: Թղթ-
թատ. ծախքով 13 զրշ:

ԶԱՓԱՏԵՏՐ. — 50 Թերթէ բաղկացե-
ալ, 2 1/2 զրշ Թղթատ. ծախքով 13
զրշ:

Միջակ կեդրոնատեղիքն է Կ. Պոլիս,
Ֆինանսեր, Ծարդ չարչար, Թիւ
43, Փանելայի Հիւսարանն:

ԱՄԷՆ ԿԵՐՊ ԶԵԻՏԻՆՈՒԹԻՒՆ
ԳՐԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆՔ, ՄԱՏԶԵԼԻ
ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

Ամառուան համար ֆիլադելֆոս ֆա-
նելա շապիկեղէններ. ուրիշ անգէ մի-
անձիք, առանց կանխած ֆալէնտէր-
եանի Հիւսարանն այցելելու:

Աղբ. Ուսումնաւորներու զը-
կացեալ վարժուհի մը պատրաստ է
աղբային վարժարանաց մէջ գտնու-
ող տանձնէր, Հայերէնի, Ֆրանսերէնի,
Պատմ. Աշխարհագր. եւ այլ ուս-
մանց: Դիմել Մաղիկի խմբագրա-
տունը:

3—1

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՏՕՔՔ. Ն. ՏԱՂԱՍԻՐԵԱՆԻ

— Բնական պատմութիւն. Ա. Հա-
տոր (Կենդանային Հիւսուածարանու-
թիւն եւ Մարդկային Կազմախօսու-
թիւն եւ Բնախօսութիւն) Գին. 30 զրշ:

— Մարդկային Կազմախօսութիւն
եւ Բնախօսութիւն համառօտ. Գին 8 զրշ:

— Գիտական Շարժում, Ա. Տարի
(1885) սպառած:

— Գիտական Շարժում, Բ. Տարի
(1886). Գին 20 զրշ:

— Գիտական Շարժում, Գ. Տարի
(1887). Գին 20 զրշ:

— Մադուլն Հայ տառից (1895).
Գին 10 զրշ:

Կը գտնուին Բնական գրառուներ
ի Սեզոս խան:

Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

ՆՈՐ ԿԱՐԱՆԹԱՅԻ ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ
է բնական ու բնապատմական գի-
տելանց, Պատկերագր. Ա. Տարի.
Կրնայ ծառայել միանգամայն իբրեւ
Ընթերցանութեան դասագիրք:
Գին 3 Ղրշ.

ՏԱՐԱՐԱԿԱՆ ՍԿԶԻՆՈՒԹ ԳՐԱԶԱՄ-
ԻՈՅ, բաւարանական խնդրոց լուծ-
մանը համար կիրարկուած: Մանկա-
վարական ուղղութեամբ: Աւակեր-
աց մասն: Գին 3 Ղրշ.

ՆՈՅՆ, Ուսուցչաց մասն կամ Բա-
նալին, Գին 3 Ղրշ.

ԱՐԱՐԵՍ ՏՈՒՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Եւ
Վաճառականական գիտելիք: Պարզ
տուար եւ Կրկնատուար: Դիւրեւոյց
մեքոս: Ամէն մարդ կարող է ինքն
իրեն սովորիլ:

Գին 6 Ղրշ.

ԱՄԷԼԻ ՎԷՆԱԶԱՐԻ ՈՒՍՈՒԼԸ ԱՐԱՊԻ

(Տեսական եւ գործնական եղանակ
Արաբերէն լեզուի)

Հեղինակութիւն

ՊԵՏՐՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

Անդամ Դիւանի Պետական Խորհրդի, Ելեւսից
Տեսուչ Պէրպէրեան Վարժարանի, Ուսուցիչ
Օսմանեան Մատենադրութեան, Արաբերէն ու
Պարսկերէն լեզուաց:

Այս Նոր դասագիրքը Արաբերէնի
գծաւարագոյն կարծուած լեզուն կը
գիրարկէ. կը պարունակէ բազմա-
թիւ (հարեքէ) ձայնանշան իրանական-
ներ:

Կեդրոնատեղիքն է Պապը-Ալի ճառ-
անի 68 Թիւ խանութիւն:

Գին 5 դանական

2—2

Ի Ն Զ ՈՒ Զ Ե Ն Ե Ր Թ Ա Ր

Նոր խնդիր չէ ասիկայ. շատ տարիներէ ի վեր մեր շատ մը գաւառներ Հովուական հոգացողութենէ զրկուած կը մնան. շատ տարիներէ ի վեր է որ գանգաւներ կը լսուին ամուրի եկեղեցականութեան համար Թէ չեն ուզեր բաժնուիլ «Վոսպորի գեղածիժաղ ախունքէն» և չեն ուզեր գաւառներն երթալ՝ կատարելու համար առաքելական պաշտօնը որուն կոչուած են։ Անոնք ալ որոնք գացած են, եպիսկոպոսանալու համար պէտք եղած ժամանակին չափ միայն նստած են գաւառը, մեծ համբերութեամբ. այնուհետեւ միջոցը իրենք հնարած են Պոլիս գալու կամ կանչուելու։

Հիմա, տնտեսական այս արտաստիկ տագնապի պահուն, երբ ժողովուրդն ամէն ժամանակէ աւելի կը տառապի նիւթապէս և բարոյապէս, և ծարուի է լսելու Հոգեւոր հովուի մը մխիթարական մէկ խօսքը, քաջալերական մէկ շեշտը, երբ մանաւանդ մարդասէրներու շնորհիւ է որ այսօր զրեմէ ամենուրեք ի գաւառս հազարաւոր ընտանիքներ կը կերակրուին ու կ'ապրին, և Առաջնորդի մը լոկ ներկայութիւնը կրնայ շատ մը զեղծումներու առաջքն առնուլ և աղքատին բերին պատառը յափշտակութենէ ազատել, այսպիսի ժամանակի մէջ իսկ՝ կ'ըսեմք՝ մեր վարդապետք և եպիսկոպոսք կը յամառին մնալ ի Պոլիս, անյողդող կը շարունակեն անգգայ մնալ ժողովրդեան բազմապիսի ցաւերուն և պետքերուն հանդէպ, նոր ի նորոյ պատճառաբանութիւններ ալ ստեղծելով՝ մերժելու համար Ազգ. Վարչութենէն իրենց առաջարկուած հովուական պաշտօնը։ «Առանց մեր հետը կարեւոր գումարներ տանելու՝ չենք կարող գաւառ երթալ. զրամը մեզի համար չէ որ կ'ուզենք, այլ հացակարօտ ժողովրդեան համար. այսպաւաններ կարօտելոց հաց կուտան, հագուստ կուտան, տուն տեղ, մինչև իսկ փլփլած եկեղեցիները կը շինեն ու կը նորոգեն. մենք ի՞նչ ազդեցութիւն պիտի ունենանք ժողովրդեան վրայ, եւ առանց զբամի ի՞նչպէս պիտի դարմանենք անոնց կարօտութիւնները՝ երբ մեզի դիմեն», կ'ըսեն, և իրենց խիղճը հանդարտեցուցած՝ ետ կը քաշուին։ Բայց ասոնք ոչինչ առարկութիւններ են։ Նախ՝ գաւառացին զիտէ այսօր Թէ Պոլսեցի Հայը, ո՛չ ալ Պատրիարքարանը, նիւթապէս մեծ օգնութիւն մը չեն կրնար ընել իրեն, և հետեւաբար Պոլսէն գացող վարդապետէն նիւթական օգնութիւն չակնկալել, այլ միայն բարոյա-

կան։ Եւ միթէ բարոյական օգնութիւնը քի՞չ բան է։ Ժողովրդեան ուղղուած հոգեշահ խրատները, խմատուն խորհուրդները, քաջալերիչ և մխիթարիչ խօսքերը քի՞չ կ'ազդեն իր էութեան վրայ, և նիւթական հացին հետ կեանքին մէկ էական տարրը չը կազմէր և բարոյական հացը, հոգեւոր անունը։ Երկրորդ՝ սխալ է տիրող այն գաղափարը Թէ, օտարներ դրամական օգնութիւն կը բաժնեն Հայ կարօտելոց՝ զանոնք մայրենի եկեղեցւոյ ծոցէն հեռացնելու մարտի, և Թէ հետեւաբար, մեր ժողովուրդը անոնցմէ միայն կերակրուելով, կը հարկադրուի անոնց եկեղեցւոյն յարիլ, և այս պարագային մէջ մեր Առաջնորդը չը կրնար իր ժողովրդեան վրայ ազդել՝ համոզելու համար որ մնան Հայ եկեղեցւոյն մէջ։ Մեր ըմբռնածն այն է որ այդ օտարներու ըրած գործն պարզապէս բարեգործական, մարդասիրական է միայն, և բնաւ կապ չունի կրօնական ծաւալման գործին հետ։ Եւրոպայէն և Ամերիկայէն, բարի քրիստոնեայներ զբամ կը դրկեն՝ կարօտները կերակրելու, հագուեցընելու և պատապարելու համար, եւ գաւառաց մէջ գտնուող միաօնարք և միաօնարուհիք իրենց խղճին և պատուոյն վստահուած այդ գումարները կը ծախսեն այն նպատակին համար որուն յատկացուած են։ Թէ՛ նուիրատուք և Թէ՛ միջնորդք, ո՛չ միայն նուէրն կ'առնելու, այլ և ազգովին շնորհակալութեան եւ երախտագիտութեան արժանի են. անոնք զոցեցին և կը զոցեն Պատրիարքարանի կողմանէ կամ ազգովին ըլլալիք օգնութեանց բացը, և հետեւաբար նախախնամութիւնը եղան այնքան հարիւր հազարներով սովեալ ընտանիքներու։ Գիտէք Թէ որչափ ծախսած են ցարդ. 260,000 անգղ. ոսկիէն աւելի. ասիկայ ստոյգ աղբիւրէ գիտենք մենք։

Արդ, իրաց այս վիճակին մէջ, ամենէն աւելի անհրաժեշտ է Առաջնորդներու կամ Հոգեւոր Հովուներու ներկայութիւնը։ Երբ օտար ազգեր խիստ հեռուներէն կը մտածեն ժողովրդեան կարօտութիւններուն վրայ և հացագին կը դրկեն, պէտք չէ՞ որ Հայ վարդապետներ իրենց հօտին զլուխը գտնուին, ճշմարիտ աղքատը կեղծ աղքատէն զանազանեն, նըւէրներու արդար բաշխումը ապահովեն և չը թողուն որ աղքատին իրաւունքը ունենորին անցնի։ Միաօնարքը չը կրնար վերջապէս մեր ժողովրդեան զանազան դասակարգերը այնքան ճանչնալ, բնաւորութիւնները այնքան հասկնալ որքան Հայ վարդապետը։ Եւ միթէ միայն այս, նուէրներու արդար բաշխումը ապահովելը, կարեւոր գործ չէ՞։ Միթէ վարդապետին ներկայութիւնը և գործակցութիւնը նոյն իսկ Միաօնա-

րին համար քաջակերտութիւն մը, խրախոյս մը չէ՞ աւելի սիրով և սրտով փարելու այս զուտ մարդասիրական գործին: Ի՞նչու չեն երթար ուրեմն: Ի՞նչու կը տրանջան Վարչութեան որոշումներուն դէմ. որ օրուան կը պահեն առիթը՝ գործքով ցոյց տալու ժողովրդասիրութիւնը որով կը պարծին յաճախ: Ժողովրդեան աղէկ օրերը կը վայելեն, կարօտութեան ժամանակ՝ գէթ բարոյական մխիթարութիւն մը ա՞յլ կը զլանան անոր:

Գաւառ երթալու համար կըրթիկ գումարներ ուզել կամ պայման դնել, ասիկայ կատարելով անխղճութիւն է. մանաւանդ որ Պատրիարքարանի սնուողըն ալ այդպիսի գումարներ անմիջական կերպով չէ կարող հայթայթել: Պատրիարքարանը սակայն՝ վարդապետաց կամ եպիսկոպոսաց գէթ ճամբու ծախքերն անհրաժեշտաբար հոգալու է. զայս իրաւունք ունին պահանջելու. նոսե՛լ կրնան պահանջել որ ե՞թ ո՛չ Սովետաց զրաւով գնուած խանր, գէթ անոր այնքան տարիներէ ի վեր զիջուած եկամուտները դարձեալ սովետներու յատկացուին. բայց այս պահանջումն ընելով հանդերձ, իրենք իրենց ճամբէն ետ կենալու չեն:

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Գ Ի Ր

Հետեւեալն Առաջնորդական Վիճակաց Յանձնաժողովին Տեղեկագիրն է, որ, ինչպէս անցեալ անգամ ըսինք, նոյնութեամբ ընդունուած է՝ Խառն Ժողովոյ կողմանէ:

Պատկ. Խառն Ժողովոյ կողմանէ արուած որոշման վրայ Յանձնաժողովն նկատի առաւ Թուրքիոյ մէջ զրուհուող բոլոր վիճակներն, համանման 65 վիճակաց առաջնորդական ցուցակին, որպէս զի զիւրին լինի իւրաքանչիւր Առաջնորդարանին կացութիւնն ու պէտքը ճշդել և ըստ այնմ կա՛մ պաշտօնավարող Առաջնորդներն ու Տեղապահները զիստալ ու ցուցնել, և կա՛մ անառաջնորդ վիճակներուն համար պարտ ու պաշտօնն առաջարկել:

65 վիճակներէն 45ն ուղղակի Կ. Պոլսոյ Աթոռոյն հետ կապուած են, և որովհետեւ Կ. Պոլսոյ Աթոռն ալ այդ թիւին մէջն է, Գաւառական վիճակաց թիւը կը մնայ 44:

Ասոնցմէ 7 վիճակներ միայն օրինական ընտրութեամբ և Կոնգակով և Կրօնարտակով հաստատուած և արդեամբ այժմ իրենց վիճակներուն զլուխը դռնուող Առաջնորդներ ունին, և են՝ 1. Ակն, Տ. Յակոբ Ծ. Վ. Յորիկեան, 2. Իզմիր, Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Արսլանեան, 3. Խարբերդ, Տ. Պետրոս Ծ. Վ. Բաղդատունի, 4. Գայսէրի, Տ. Տրդատ Ծ. Վ. Պալեան, 5. Իզմիտ, Տ. Ասեփաննոս Եպս. Յովակիմեան, 6. Պիլէճիկ, Տ. Մովսէս Ծ. Վ. Կէօմէրիւքճեան, 7. Սըվազ, Տ. Պետրոս Եպս. Թահմիզճեան:

Ասոնցմէ ետքը կուգայ 16 վիճակներ, յորս Պատրիարքարանի կողմանէ ընտրուած և կառավարութեան հաստատուած Տեղապահներ կը գտնուին, որք ըստ ամենայնի առաջնորդական պաշտօնները կրնան լրացնել. ասոնք են.

1. Էտրնէ, Տ. Արսէն Քնյ. Դերձակեան, 2. Ամասիո-Մարզուան, Տ. Նիկողոս Վ. Ֆրանկիւլեան, 3. Պոյպուրտ, Տ. Յովհաննէս Վ. Տ. Յակոբեան, 4. Եգիպտոս, Տ. Կարապետ Քնյ. Գահրէի, 5. Ուրֆա, Տ. Անանիա Վ. Հազարապետեան, 6. Թոքատ, Տ. Յովհաննէս Վ. Հուրիկեան, 7. Շապին Գարա-Հիսար, Տ. Ամբրոսիոս Ծ. Վ. Ռուբինեան, 8. Չորանճար, Տ. Խորէն Ծ. Վ. Շահնաղարեան, 9. Պանարմա, և Պալքէսիկ, Տ. Վահան Ծ. Վ. Յակոբեան, 10. Պաղտատ, Տ. Արիստակէս Եպս. Դերձակեան, 11. Պրուսա, Տ. Յովհաննէս Ծ. Վ. Արշարունի, 12. Թէքիրտաղ, Տ. Բարթոլղիմէոս Ծ. Վ. Պաղճեան, 13. Սիւերդ, Տ. Թէոփրոս Վ. Տիւրիկիւեան, 14. Վան, Տ. Սահակ Ծ. Վ. Տէր Գրիգորեան, 15. Տիարպէքիր, Տ. Եղեկիէլ Վ. Պետրոսեան, 16. Քէօթահեա, Տ. Մկրտիչ Ծ. Վ. Ազաւնեանի:

Ասոնցմէ երկուքը միայն, այսինքն է Պանարմայի և Վանայ Տեղապահները առժամապէս բացակայ կը զրուհուին, բայց ի մօտոյ պիտի կարենան իրենց պաշտօնին վերադառնալ, իսկ Ուրֆայի Տեղապահը թէպէտ միայն ցարդ իրեւ Փոխանորդ կը պաշտօնավարէ, բայց Խառն Ժողովոյ վերջին նստին մէջ Առաջնորդ Տ. Խորէն Եպս. Մխիթարեանի հրամարակման ընդունուելով, Փոխանորդին պաշտօնը Տեղապահութեան փոխուեցաւ:

Կան երկու ևս վիճակներ, Տրապիզոն և Էնիկլարի, որք թէպէտ այժմ Տեղապահներ ունին, սակայն առաջինին Տեղապահին փոխարութիւնը պատշաճ տեսնուած է կարեւորագոյն վիճակի անցընելու համար, և միւսին փոխարութիւնը պատշաճ տեսնուած է տեղական և անձնական պարագայից բերմամբ:

Կան երեք ևս վիճակներ, որք պարզապէս Առաջն. փոխանորդներով կը կառավարուին, բուն Առաջնորդներն բացակայութեան պատճառով, և են՝ 1. Լիւմ, Տ. Գրիգոր Վ. Նորալանցի, 2. Կամսիս, (անգլոյն Քահանան), 3. Մուշ, Տ. Վարդան Վ. Յակոբեան:

Վիճակ մ'ալ փոխանորդով կը կառավարուի պարզապէս իրեւ յարակից վիճակ նկատուելուն համար, որ է Կեղի, Տ. Արիստակէս Վ. Խաչատուրեան:

Վիճակներէն 5 հաստ ալ մերձաւորագոյն զլիւաւոր վիճակին յարակիցալ լինելով, Պատրիարքարանիս կողմէ անմիջական կարգադրութիւն չեն պահանջեր, այլ կարող են զլիւաւոր վիճակին անօրինութեամբ փոխանորդ վար-

զապետի կամ քահանայի մը հսկողութեան յանձնուիլ : Ըստ այսմ Քամուկարայի վիճակը կանուխէն յանձնուած է Շապին Գորա-Հիտարի, եւ բաւական տարիներ առաջ Բասեն եւ Դերջան յանձնուեցան Կարնոյ, եւ Ճանիկ յանձնուեցաւ Տրապիզոնի, իսկ այս անգամ կ'առաջարկեմք որ որ Արզնի ալ Տիարպէքիքի յանձնուի :

Ըստ այսմ 32 վիճակներ արդէն հոգացուած լինելով, կը մնան 12 վիճակներ եւս, որք նոր կարգադրութիւն կը պահանջեն կամ նոր Տեղապահներ ունենալու կը կարօտին, եւ են՝

1. Արարկիր, 2. Բալու, 3. Պիթլիս, 4. Էնկիւրի, 5. Երզնկա, 6. Էրզրում, 7. Զմէկածապ, 8. Զնքուչ, 9. Պայաղիտ, 10. Տրապիզոն, որոց հետ պիտի համբուրն նաեւ 11. Պոլիսարիա եւ 12. Ռումանիա, որովք կը լրանայ 44 վիճակաց թիւը :

Երուսաղէմի Պատրիարքութիւնը 5 վիճակ կը նկատուի, որք են՝

1. Երուսաղէմ, 2. Դամասկոս, 3. Յոպպէ, 4. Վերիտոն (Պէրութ), 5. Կիպրոս, որք առ հասարակ Երուսաղէմի Պատրիարքին իրաւասութեան ենթարկեալ են, եւ վերջին չորսն անկէ ընտրուած Տեսուչներով կը կառավարուին, եւ Վարչութեանս կողմանէ նոր կարգադրութեանց չեն կարօտիր :

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը 13 վիճակ կը համբուրի : Առնցմէ չորսը միայն պաշտօնավարող Տեղապահներ կամ Փոխանորդներ ունին եւ նոր կարգադրութեան պէտք չեն ներկայեր, եւ են՝

1. Սիս, Տ. Կիրակոս Եպս. Բէքմէզեան, 2. Ատանա, Տ. Խաչատուր Վ. Տէր Ղազարեան, 3. Բերիա (Հալէպ), Տ. Պետրոս Ծ. Վ. Ներկարարեան, 4. Մարաշ, Տ. Յովհ. Ա. Քնյ, Վարժապետեան : Վիճակ մ'ալ, այն է Տեքե-սեկ, կ'առաջարկենք Կիւրծի յարակից նկատել :

Կը մնան ուրեմն Կիլիկիոյ մէջ՝ 8 եւս վիճակներ, որք Տեղապահի պէտք ունին, եւ են՝

1. Այնթապ եւ Քիլիս, 2. Անտիոք եւ Փայոս եւ Իսկէնաէրուն, 3. Եօզլատ, 4. Զէյթուն, 5. Կիւրծի եւ Մանճըլլը, 6. Հաճըն, 7. Մալաթիա եւ Պէնէնի, 8. Տիւրքի :

Աղթամարաց Կաթողիկոսութիւնն երկու վիճակ կը համբէ, Աղթամար եւ Խիզոն, որոց առաջինն ունի Կաթողիկոսական Փոխանորդ մը, Տ. Արսէն Վ. Մարգարեան, իսկ Խիզոն տեղական պարագայից բերմամբ նոր կարգադրութիւն չի պահանջեր, Աղթամարաց Փոխանորդի հսկողութեան յանձնուելով առ այժմ :

Կը մնայ արդ վերոյիշեալ Կ. Պոլսոյ 12 եւ Կիլիկիոյ 8 վիճակներուն համար Տեղապահներ ընտրել, եւ առանց ծանրանալու ընտրելեաց, ինչպէս եւ արդէն ընտրելոց ըստ ամենայն պարագայից յարմարութեանց եւ արժանաւորութեան վրայ, արդի եկեղեցական դասուն մէջէն յետազայները կ'առաջարկուին ընտրելի :

1. Արապկիր՝ Տ. Յուսէկ Ծ. Վ. Էմմէրեան, 2. Բալու՝ Տ. Վրթանէս Վ. Գալլպեան, 3. Էնկիւրի՝ Տ. Տաճատ Ծ. Վ. Ոսկանեան, 4. Էրզրում՝ Տ. Յովսէփ Ծ. Վ. Այվազեան, 5. Զմէկածապ՝ Տ. Վահան Ծ. Վ. Տէր Մինասեան, 6. Զնքուչ՝ Տ. Գարեգին Վ. Աժաէրեան (Էրբ

փոխանորդ Տիարպէքիքի) : 7. Պայաղիտ՝ Տ. Մամբրէ Վ. Մոկայի (արդէն պաշտօնադիր ընդունած), 8. Տրապիզոն՝ Տ. Մարոս Ծ. Վ. Ճերմակեան, 9. Այնթապ եւ Քիլիս՝ Տ. Խորէն Վ. Դիմաքսեան, 10. Անտիոք, Բայոս, Իսկէնաէրուն՝ Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Խանիէլեան, 11. Եօզլատ՝ Տ. Եզնիկ Ծ. Վ. Գալիաքեան, 12. Զէյթուն՝ Տ. Գրիգոր Ծ. Վ. Աբարդեան, 13. Կիւրծի, Մանճըլլը, Տէրէնատ՝ Տ. Արիստակէս Ծ. Վ. Վանքեան, 14. Հաճըն՝ Եզրատ Վ. Սալլեան, 15. Մալաթիա՝ Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Գալֆայեան, 16. Տիւրքի՝ Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Պէրպէրեան : Կը մնան

17. Պիթլիս, 18. Երզնկա, 19. Պուլիարիա, 20. Ռումանիա, որոց համար Յանձնաժողովս պատշաճ կը դատէ Երուսաղէմի Միաբանութեանէն արժանաւոր ընտրելիներ խնդրել եւ անոնց յանձնել պարագայից բերմամբ յատուկ նկատողութեան ենթարկուած յիշեալ վիճակները :

Հաստատուն Առաջնորդ ունեցող վիճակներուն եւ Կիլիկիոյ Աթոռոյն համար Յանձնաժողովս կ'առաջարկէ մի մի օգնական փոխանորդներ անուանել, որք անհրաժեշտ նկատուած են զիտարապէս վիճակներուն կառուարութեան եւ ընդարձակութեան եւ թեմերու շտաբութեան, եւ մասամբ առաջնորդաց համեմատաբար յոգնած լինելուն պատճառներով :

1. Իզմիրի համար, Տ. Մուշեղ Վ. Սերոբեան, 2. Խարբերդի համար, Տ. Զաւէն Վ. Տ. Եղիսեան, 3. Սըվազի համար, Տ. Խոսրով Վ. Պէհրիկեան, 4. Սոյ համար, Տ. Բարկէն Վ. Կիւլէսէրեան, որք Դպրեւանքի սաներէն են :

Յանձնաժողովս կը փափաքէ որ բոլոր վիճակներու մէջ հաստատուն առաջնորդներ ունենալու համար Սահմանադրական ընտրութիւններու հրահանգ արուէր ամէն կողմ, այլ նկատելով տեղական զմուարութիւններն եւ ներկայ պարագայները, միայն երեք վիճակներու մէջ կ'առաջարկէ ընտրութիւն հրամայել, եւ ըստ սովորութեան եռանուն ցանկեր կ'առաջարկէ հետեւեալ կերպով :

1. Անգրիանուպոլսոյ համար, Տ. Հմայեակ Եպս. Դիմաքսեան, Տ. Յակոբ Ծ. Վ. Փափազեան, Տ. Պօղոս Ծ. Վ. Խօլտամեան : 2. Եգիպտոսի համար, Տ. Բարթողիմէոս Արքեպս. Զամէեան, Տ. Տիմոթէոս Եպս. Սափրիչեան, Տ. Գարրիէլ Ծ. Վ. Ճէվահրիճեան : 3. Պրուսայի համար, Տ. Մեսրոպ Արքեպս. Սուքիասեան, Տ. Յովհաննէս Ծ. Վ. Արշարունի, Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Իւթիւճեան :

Արդէն յայտնի է թէ այդ ցուցակները փակեալ չենք նկատել՝ համաձայն Սահմանադրութեան եւ կանոնադրութեանց :

Վերջապէս, Յանձնաժողովս ի նկատի առնելով Եպիսկոպոսական դասուն հետզհետէ նուազելը եւ երկար տարիներէ հետէ Եպիսկոպոսական ձեռնադրութեանց տեղի չունենալը, եւ միանշանակ կարեւորագոյն Աթոռոց Եպիսկոպոսներ ունենալու հարկը, կ'առաջարկէ որ հոգ տարուի դոնէ հետեւեալ չորս Վարդապետները ընդհուպ յղել ի Ս. Էջմիածին Եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն ընդունելու համար, ասոնք են՝

1. Տ. Պետրոս Ծ. Վ. Բազրասունի՝ Առաջն. Խար-

բերդի, 2. Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Աստուծան՝ Առաջն. Զմիւռ-
նիոյ, 3. Տ. Տրդատ Ծ. Վ. Պաշտօն՝ Առաջն. Կեսարիոյ,
4. Տ. Գաբրիէլ Ծ. Վ. Ճէվահիրճեան՝ Պատրիարքական
Փոխանորդ:

Սովորական ցուցակներու յիշած 65 վիճակներու
նկատմամբ պէտք եղածը ցուցնելէ ետքը, կը մնայ յիշել
եւս ինչ ինչ թեմեր, որք կամ իբր ուրոյն եւ կամ իբր
յարակից փոխանորդութիւններ նկատուած են, եւ ընդ-
հանրապէս կամ ուղղակի Պատրիարքարանի կողմանէ եւ
կամ զլիսաւոր վիճակին կողմանէ ընտրեալ փոխանորդ-
ներով կը կառավարուին:

Պատրիարքարանիս հետ ուղղակի յարաբերութեան
մէջ կը գտնուին:

1. Արմաշ, 2. Գաթիճիմունի, 3. Սէլանիկ, 4. Կրեմէ:
Վանայ վիճակին մէջ կը գտնուին:

1. Վարազ, 2. Կաուց, 3. Ալճալազ, 4. Արճէշ, 5.
Աղլակ:

Կարնոյ վիճակին մէջ կը գտնուին:

1. Սպեր, 2. Խնուս:

Մշոյ վիճակին մէջ կը գտնուին:

1. Պուլանդ, 2. Կինճ:

Կեսարիոյ վիճակին մէջ կը գտնուին:

1. Պէլէքէս:

Երուսաղէմի եւ Կիլիկիոյ եւ Աղթամարայ մէջ ալ
թեմեր կան որք վիճակի կարեւորութիւնը չունին: Այս
ամէն թեմերու համար առ այժմ որոշ կարգադրութիւն-
ներ կամ ընտրութիւններ ընելու չձեռնարկեց Յանձնա-
ժողովս, զի շատեր արդէն ունին եւ կամ տեղական կար-
գադրութեամբ պէտք է հոգացուին, եւ իբր նոր կար-
գադրութիւն միայն կառավարելու Վարազայ վանքը
յանձնել Տ. Սաւեման Վ. Աղազատեանի:

Այսու փակելով եղած յանձնարարութեան կատա-
րումն եւ հաստատութիւնը թողլով Պատկ. Խառն ժողո-
վոյ խոհական որոշման, Յանձնաժողովս կը յաւելու որ
հարկ անհրաժեշտ է ամբողջացնել Պատրիարքարանի մէջ
եղած ընդարձակ ցուցակն բոլոր մեր եկեղեցականաց՝
հանդերձ մանրամասն տեղեկութիւններով իրենց ունե-
ցած վիճակին եւ վարած պաշտօններուն նկատմամբ:

11 Փետրուար 1897

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՃԱՇԻ ԱՏԵՆ

Յերեկի ճաշ աւարտելու մօտ եմ, երբ երկու վա-
ղմի ծանօթներ ճաշարանէն ներս կը մտնեն: մէկ սե-
ղանի շուրջն ենք երեքս ալ եւ բնականաբար խօսքեր
կ'սկսին փոխանակուել:

— Ի՞նչ ուտելու է, կ'ըսէ նորեկներէն մին, այս կե-
րակունքներն ախորժակ չեն գրգռեր:

— Ես հերիսայ կերայ, կը պատասխանեմ, շատ հա-
մեղ թուեցաւ ինձ, մէկի տեղ երկու պնակ առի եւ լաւ
մը յագեցայ: բայց եթէ բնաւ ախորժակ չունիք, զգու-
շացէք ու եւ է բան ուտելէ: մի՛ մաքառիք բնութեան

գէմ, գուցէ ստամոքսնիդ բեռ տանելու վիճակին մէջ չէ-
լաւ է որ հանդիստ թողուք զինքը: Իսկ եթէ չփայցած
տղու յաւակնութիւններ ունի, պատժեցէք զինքը՝ ան-
գործ ձգելով: վերջ ի վերջոյ կը կախուղնայ:

— Մէկ տեսակ կերակուր, ո՞րքան առողջապար է,
յարեց միւս ծանօթս, մեծ մայրս իննսուն տարիէ աւելի
ապրեցաւ, մինչեւ վերջը աշխոյժ ու քաջառողջ: բոլոր
կեանքին մէջ ճաշի ատեն մէկ տեսակ կերակուրէ աւելի
չուտեր եղեր:

— Ի՞նչ կապակցութիւն կ'ուղէք դնել մէկ տեսակ
կերակուրով ճաշ ընելուն եւ իննսուն տարի ապրելուն
մէջ:

— Վասն զի շատ տեսակ կերակուրները հիւթերու
մեծ խառնակութիւն կը լեցնեն ստամոքսին մէջ, որ չը
կրնալով զիւրութեամբ մարսել, անինչայ կ'ապառէ իր ու-
ժը, չուտով կը տկարանայ եւ կեանքը կը նուազի ինքնին:

— Խնդրեմ չը շփոթենք առաջարկուած հարցը: մէկ
տեսակ կերակուր կրնայ դժուարամարս ըլլալ եւ հետե-
ւորքաւ վնասակար ստամոքսի. շատ տեսակ կերակուրներ
կրնան այդ անպատեհութիւնէն զերծ գտնուիլ: անոնց
համար զանգատի տեղի եթէ կայ, այն ալ սա է թէ մարդ
սովորաբար աւելի կ'ուտէ երբ կերակուրի թիւը մէկէ ա-
ւելի է: քիչ մը խելք ու չափաւորութիւն, եւ քիմքն ալ
կը պարարի, ստամոքսն ալ կը գործէ անվնաս:

— Տեսնենք բժիշկները Ձեր կարծիքէ՞ն են:

— Բաւական է որ ես անոնց կարծիքէն չեմ: Իմ
փրկութիւնս հոն գտած եմ: բնութեան ազդումին կը
հետեւիմ: կը յարդեմ ստողջ բանավարութեան կանոնը
որ է զգուշանալ ծայրայեղութիւնէ եւ կը յուսամ եօթա-
նասուն տարիներս համբել:

— Օ՛, ըսի սակայն թէ մեծ մայրս իննսունէն ա-
ւելի ապրեցաւ, ինչո՞ւ անոր ապրելու կերպէն օգուտ
չէք քաղեր:

— Եղբայր, իննսուն տարին իբր հրաշալիք մի՛ ցուց-
նէք: եթէ բժշկական արդի գիտութիւնը չըլլար, ես պի-
տի ապացուցանէի Ձեզ եւ զուք ալ պիտի ընդունէիք
թէ մարդկային այժմու կազմուածը մեզի կը խոտանայ
հարիւր քսան տարիի կեանք միջին հաշուով: բժիշկներն
են զլիսաւոր պատճառ որ մարդիկ քիչ կ'ապրին, վասն զի
անոնք կը խոտանան առողջացնել զմեզ՝ երբ հիւանդա-
նանք: իրենց գիտութիւնը զեռ հասած չէ՝ այն զօրու-
թեան որ զհիւանդն անվրէպ կ'առողջացունէ, բայց ի-
րենց շտապեցի խոտանմանը խիստ շատերու մոլորու-
թեան պատճառ կ'ըլլան: մեր փափուկ օրիւրդները խոյս
պիտի տային մերի կուրծքով, մերի թեւերով ցայգահան-
դէաներ զխմելու ձմրան սառ գիշերները, եթէ յոյս չունե-
նային որ բժիշկները զիրենք մահուրէն կը փրկեն՝ եթէ
հիւանդանան: Մանուկը կը ծնի՝ շատ անգամ իր արեան
մէջ ունենալով սերմերը, արամաղորտութիւնը զանազան
հիւանդութեանց: տկար ու վտիտ կ'անցունէ առաջին
տարիները: զինքը ինամոզներն ստալին օրէն քովն են՝
հսկելու համար որ բնութեան լիութիւն բաշխած բարեքնե-
րէն հոտացնեն զինքը: թեւերն ու ոտքերը կը կապկպեն
եւ օրորոցի մէջ գնելով, հա՛, հա՛, կ'երեւցնեն զինքը մին-
չեւ որ ասլշութիւնը հասնի եւ խելճը ընդարմացած քնա-

նայ . քանի մը տարի հազիւ ապրած , կը տանին կը տեղափոխեն զինքը վարժարան կոչուած այն տխուր սենեակներուն մէջ ուր բնութիան լիութիւն անորոշ օդին տեղ ապականեալ մթնոլորտ մը կայ . հոն ալ տղուն մարմինը , միտքը կը խամրին :

— Պապօ , շարունակեցէք :

— Քանի որ խօսեցնել առիթ , մտիկ ըրէք . այո՛ , այդ վարժարան կոչուած տխուր սենեակներուն մէջ տեղան , արդէն տխրած , մտքով ալ մարմնով ալ կը խամրին . տարիներ կ'անցնին , մանուկը կ'ըլլայ պատանի , եւ ահա՛ նոր ու այս անգամ կենսապառ մոլորթիւնը , զարհուրելի մոլորթիւնը , սովորաբար յատուկ այդ հասակին , կը խանձէ անոր մարմինը , կը ցամքեցունէ կը խանգարէ ուղեղային կազմուածքը , աճումը կը դադրի կամ կը լինի անկատար . յետոյ կուգայ երիտասարդութիւնը , դէշ սկսուած , յօտի առաջնորդուած կեանքի երիտասարդութիւնը իր շուայտութիւնով , որկրամոլութիւնով , ամէն տեսակ ծայրայեղութիւններով , երբեմն նաեւ գրկումներով , ու , սակայն , մարդը կը շարունակէ միշտ ապրիլ . կ'անցնի երիտասարդութեան հասակը , կատարեալ աւուրածութիւնը կուգայ 45 էն մինչեւ 60 , եւ ընդհանրապէս այս միջոցին է որ մարմինն ամէն կողմէ ձայն կուտայ , մահն ամէն ճեղքուածքէ կը նայի . մարտդութիւն , տեսողութիւն , ուղեղային գործունէութիւն , եւայլն , իրենց հրաժեշտի գրիւր կը մատուցանեն . խորհեցէք հիմայ թէ մարդ ծնունդէն մինչեւ մահը շարունակ մաքսուելով բնութեան դէմ , արդիւնով մարմնոյն կանոնաւոր զօրացումն ու աճումը , մանաւանդ թէ օրն օրին վիցունելով չինուելու վրայ ելող չէնքը , դարձեալ կրնայ մինչեւ 60 տարի ապրիլ . չը՞ կրնար 120 ին հասնիլ , եթէ մանկութեան ատեն լաւ խնամուի եւ յետոյ իր անձին խնայելով՝ միայն բնութեան ազդումին անսայ ու չափաւորութենէ չը հեռանայ : Բնութիւնը , միշտ բնութիւնը մեզ առաջնորդ ունենանք . բռնիքներէն շատ գերազանց մեծատոր մ'է նա : Այս օր միայն հերիւայ ուսել ուղեցի , այնպէս ըրի , ուրիշ անգամ երեք տեսակ կերակուր ուտելէ չեմ քաշուիր , բաւական է որ վատահ ըլլամ թէ ստամոքսս կրնայ մարսել :

— Այդ հաշուով ինչո՞ւ չէք յաւակնիր 120 տարի ապրելու :

— Պատճառը պարզ է , բարեկամ , մինչեւ երեսունս ես ալ մարմնոյն չէնքը մասամբ քայքայելով ապրեցայ , ի հարկէ յիմարութեանցս պատիժը պիտի կրեմ :

— Ուրեմն կը խրատէք զմեզ չը հետեւիլ բժշկի պատուէրներուն . հապա կ'ըսեն թէ բժիշկը գիտութեան պատգամաբերն է :

— Գիտութիւնը կը յարգեմ , անոր մտանդանիշ բրածը կենաց երջանկութեան ճամբան է . բայց շատ մը բժիշկներու պատգամներուն մէջ գերեզմանի բուրսով կայ . գիտութիւնը ուղեղին ծանօթութիւնն է . քիչ մարդոց արուած է գիտնալ այս բանը . մեք սովորաբար գիտութիւն անունը կուտանք նախապաշարմանց զորս ուսնելու համար տարիներով ու դարերով կ'աշխատենք . քանի լեցնենք մեր մաքերն այդ նախապաշարումներով , այնքան հեռացած կը մնանք ճշմարիտ գիտութիւնը ճանչնալէ :

Անցնելով բժշկութիւնէն , որ գլխաւորապէս ֆիզիոլոգիան գիտութեանց կարգին կը պատկանի , եթէ քննենք մեր բարոյական վիճակը , կը գտնենք որ հոն ալ գրկեմ առհասարակ նախապաշարումներու ազդեցութիւնէն զերծ չենք , եւ անոնց վիճակն ամէն օր կրելով՝ չենք սթափիր , չենք ուղեր կարծես տեսնել ուղիղ ճանապարհը զոր բնութիւնը չը դադրիր մեզ ցուցնել . ամէնքս ազդիկները լաւ կրկնելու եղանակի վրայ կը խորհնք , կը ճառենք , աշխատութիւն ու դրամ կը շալլենք . ազդիկներնիս կը մեծնան . ինչ կ'սպասէինք իրենցմէ . պատրաստուիլ տան տիկիներ , ընտիր ամուսիններ ու լաւ մայրեր ըլլալու . այս չէ՞ բնութեան նպատակը ամէն մէկ ազգիս համար . բայց ո՞ր դատարարին ազգիս մը բացայայտ կը սովորեցունէ թէ ինչպէս նա այդ երեք ձիրքերուն աէր կը դառնայ . տունն ալ գարնան ալ մէկ նպատակի կը ձգտին , այն է սպաննել ազգիս մէջ բնութեան կոչումին համեմատ մեծնալու արտաբերութիւնը , ազայոց երկու լեզու սովորեցնելու համար տասը տարի անոնց դուրսը կը ճախցընենք վարժարանի մէջ , եւ գիտենք որ տղայք պարոցէն կ'ենեն առանց կարենալու լաւ խօսիլ ու եւ է լեզու . նայեցէք ընդհանրապէս բնութեան ըրածին . աղան փողոցներու մէջ վազվառարով , տանը մէջ խաղալով , հինգ վից տարուան մէջ կրնայ երեք չորս լեզու խօսիլ յստակօրէն . յոյն գայեակէն յունարէն , ծնողքէն հայերէն ու տաճկերէն , գրաքիներէն ֆրանսերէն , անգլիերէն , եւայլն , եւ զօրծին մէջ յոգնութիւն չը կայ բնաւ . այս ըլլալու չէ՞ լեզու ուսնելու ճամբան , եւ այս չէ՞ բնութեան ճամբան :

Բայց ո՞ր տարաւ զիս սա հերիւան . . . կերէք զայն՝ երբ ասորովսկ ունիք :

Ա. Ա. ՍՈՒՐԵՆԵՍՆ

ԱՂԶԿԱՆ ՄԸ ՕՐԱԳԻՐԸ

9 Յունուար 1897

Կը տեսնեմ որ անստղիւտ , մօրս փափաքածին չափ կատարեալ ազնիւ մը չիրցայ ըլլալ գեռ . ամէն օր զիս կը խրատէ , կը զգուշացնէ բարոյական վտանգներէ ու ես յիմարի պէս անոնց մէջ կը նստուիմ եւ ոտակայն ամէն քայլափոխիս մայրս գէմս կը կանգնի , պահապան հրեշտակս է մայրս , եւ կ'ազատէ զիս : Անխորհուրդ պէտք չէ ըլլալ . ինծի ժպտող ամէն մարդ , կամ քաղաքավարական խօսք ընող ամէն արարած՝ մտերիմս ու բարեկամս կը նկատեմ , ու ալ անոր կը խօսիմ ընտանեկան ներքին կեանքիս վրայ , որ հարաշար կը մեկնուի . վերապահելու յատկութիւնը հունիմ բնաւ . ազատ ապրելու միակ պայմանն է մտերմութեան չըջանալը շատ չընդլայնել , եւ խօսելու եղանակին մէջ լուրջ ու խոհուն չեշտ մը գնել :

Մայրս մասնաւորապէս կը յանձնարարէ ինձ կրօնասէր ու երկիւղած ըլլալ , « Առաջին յատկութիւնը՝ զոր պիտի ուղէի տեսնել քու վրայ » , կ'ըսէ միշտ . եւ ես կը ջանամ պահել անխախտ ու ճշմարիտ հաւատքս զոր

(բացի կրծեզրէն), որով տիպարին իսկութիւնը կ'ընդօրինակուի կրկին ծալուած աստառին մէն մի կողմը:

Այլ եւս տիպարը կը վերցնենք, եւ աստառը կ'սկըսինք կտրել, բայց զիտնալ պէտք է թէ տիպարն իր մէջ կարարածին չի պարունակեր. ուստի փոշեզրն, ուսերն, անութի չուրջն ու կոնածաղը դոնէ մէկ մէկ հարմէզ դուզահետարար լայն կտրելու ենք՝ իբրեւ կարարածին. իսկ կոնամէջն 5⁶ հարմէզ՝ որ պիտի ծառայէ օղակ-կոծակ-ներուն վերելեակի բաժինին, (Տե՛ս 2րդ օրինակին նուրբ գծաւոր եզրերը):

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ

Կարճ-իւրացեցեալն աստառն ու կերպասը կտրելու կերպը:

(Գծուած է $\frac{2}{10}$ մասամբ)

Աստառը ներկայ դիրքին մէջ կտրելէ յետոյ, զիւրին է մակարեւել թէ՛ այս իրանազգեւորին ամբողջութիւնը միակտոր է, եւ միայն ուսերը պիտի կցորդուին. Բայց եթէ ինչ ինչ պատճառներով կերպասին լայնութիւնն անբաւական լինի առաջամասն ու յետամասնը միանգամայն պարունակելու, այն ատեն մէն մի մասն ալ անջատ տեղերէ կը ձեւենք. ուստի մոռնալու չենք կողանջատնեւորուն ալ մէկ մէկ հարմէզ կարարածին ձգել:

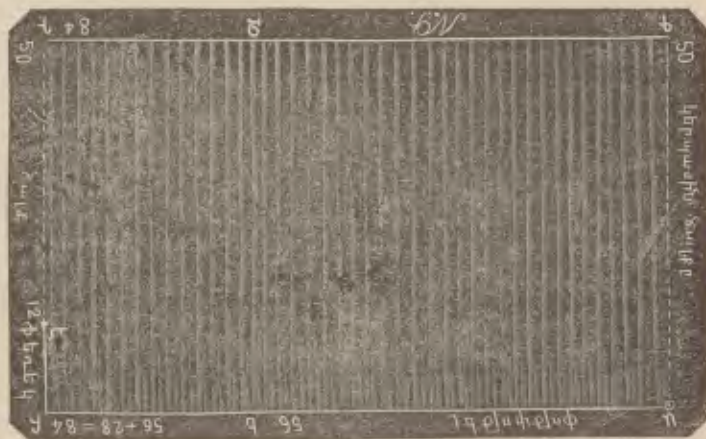
Կերպասը ձեւելու կերպն. — Յոյժ նկատողութեան արժանի է երախայից հանապազօրեայ հաղուստներուն կերպասեղինաց ընտրութիւնն, որք ենթակայ են յաճախ լուացուելու. այս պատճառաւ, ըլլան բրդեղէն կամ բամպակեղէն եւ մանաւանդ գունաւոր, գիտելու ենք որ՝ մի գուցէ լուացքէն կծկին կամ գունաթափին:

Գլխաւոր պարագայներէն մին ալ գոյներու ընտրութիւնն է, քանզի փորձերով հաստատուած է թէ, երախայից տմենէն զիւրաւ տեսած գոյնը կարմիրն է. ուստի խառն գոյներով նիւթեր ընտրուած ատեն՝ դիտելու ենք որ կարմիրն աւելի շատ պարունակէ, որպէս զի տեսուղական ջիղերը չի հոգնին:

Արդ, այս անգամ ալ աստառին կրծեզրը ներկայացնող ծալքը կը հաւասարեցնենք կերպասին ծալքին, (Տե՛ս 2րդ օրինակը), բոլոր չուրջն (բացի կրծեզրէն) աստառէն քիչ մը մեծ ձգելով կը կտրենք:

Քղանցքը. — Նորածին երախայից քղանցքին եր-

կայնութիւնն ոտքերուն հաւասարութենէն զոնէ 20—25 հարմէզ երկայն ըլլալու է, որպէս զի սրունքները լաւ մը պատասպարուն: Ուրեմն, այս հաշուով՝ դեռ չի քալող մանկանց համար, կարճ-իւրանազգեստի մը կցուելիք փոթ-փոթեալ քղանցքին երկայնութիւնը պէտք է ըլլայ առնուազն 50 հարմէզ. եւ լայնութիւնը գոտեւայրի երեք անգամին հաւասար (Տե՛ս 3րդ օրինակը):

ՕՐԻՆԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ

Կարճ-իւրանազգեստին քղանցքը ձեւելու եղանակը:

(Գծուած է $\frac{1}{10}$ մասամբ)

Արդ, ենթադրենք թէ կրկին լայնքով, եւ կէսը 56 հարմէզ լայնութեամբ կերպաս մ'ունինք. հետեւաբար, ներկայ 3րդ օրինակին հետեւելով՝ ուղղանկիւնը կ'ուղղենք կերպասին ծալքին, եւ դադարին ուղղահայեաց ըլլան հաստատելէ յետոյ, Ա կէտէն դէպ ի կերպասին ծալքին վրայ կը նշանակենք 50 հարմէզով Գ կէտն. եւ այս կէտէն ալ կը բարձրացնենք Գ 2 ուղղահայեացն, որով կը հաստատուի քղանցքին երկայնութիւնը. Այժմ այս գծէն վար կ'աւելցնենք՝ ստորոտէն դառնալիք չուրջքի (զննեք) բաժինն, որ 6 կամ 8 հարմէզ պէտք է ըլլայ. եւ եթէ մտադիր ենք յիշեալ չուրջքէն վեր 2—3 կարգ կարուած ծալքեր ձեւացնել, այն ատեն պէտք է աւելցնենք նաեւ իւրաքանչիւրին համար սպառելիք խորութեան բաժինն երկայնութեան վրայ. օրինակի համար, եթէ կ'ուզենք մէն մի ծալքի մակերեւոյթը $1\frac{1}{2}$ հարմէզ ցուցունել, այն ատեն պէտք է ըսենք $1\frac{1}{2}$ ալ ներքեւին՝ կըլլայ 3 հարմէզ, եւ 3 ծալքի համար՝ 9 հարմէզ, ուրեմն 50 հարմէզ երկայնութեան վրայ պէտք է աւելցնենք՝ 8 հարմէզ չուրջքին, 9 ալ ծալքերուն, ընդամենը $17+50=67$ հարմէզ, եւ այս հաւասարութենէն վերջնականապէս կերպասը կը կտրենք:

Գալով քղանցքին լայնութիւնը ճշգրտուն, անմիջապէս տիպարին Բ, Բ, 8 եւ 8 կէտերը կազմող լայնութիւնը (Տե՛ս 2րդ օրինակը) կը չափենք եւ կը գտնենք 28 հարմէզ. ուրեմն 3 անգամ 28 կ'ընէ 84 հարմէզ, մինչդեռ մեր կերպասին լայնութիւնն էր 56 հարմէզ. հետեւաբար կը պակսի 28 հարմէզ՝ այն է կէս լայնք կերպաս. Արդ, 67 հարմէզ երկայնութեամբ կէս մաս կերպաս եւս կտրելով՝ կը ծալենք ու երկայնութեան երկու չրթունքները կը միացնենք Ե 2 գծին, որով կը կազմուի Բ Գ ծալ-

քը : Այնպէս որ Ա.Գ. ծալքը կը ներկայացնէ առաջակողման միջավայրն , Բ.Գ. յետսակողման միջավայրն եւ Ե.Գ. գծերն երկու քովնաի կարերը :

Հաղցնելու դիւրութեան համար , Բ.Գ. ծալքին վրայ՝ Բ կէտէն մինչեւ Ե կէտ , 12 հարմէգ խորութեամբ փեռելի մը կը բանանք , (Տե՛ս 3րդ օրինակ) :

Կարելու կերպը . — Իրանազգեստին աստառը բանալով կը փռենք սեղանին վրայ , եւ ասոր վերիվերոյ ձեւուած կերպաւորն երեսը գէպի վեր կը ծածկենք աստառին վրայ , ու բոլոր շուրջը խնամով կը դերակարենք (իշմիշ) . կը շրջենք աստառին կողմն եւ կերպաւորն բոլոր աւելորդ մասերը կտրելով , կը վերածենք ճիշդ աստառին մեծութեան :

Յայտնի է թէ ընդհանրապէս ասոնց օղակները ձախ կողմը կը շինուին , եւ կոճակներն ալ աջ կողմը կը կառուին . ուստի ձախ կողմի կոնամէջը ներկայացնող փշանուակի դձէն 1 հարմէգ դուրս ձգելով՝ մնացեալ 4 հարմէգը ներս կը ծալենք ու կը դերակարենք : Իսկ աջ կողմը 2 հարմէգ դուրս ձգելով՝ մնացած 3 հարմէգը ներս կը շրջենք , իրրեւ առքերան (գիւնեփ) :

Ուսերը կը կցորդենք մէկ մէկու , զիսելով որ՝ դերակարը՝ մէն մի կողմի փշանուակին ներկայացուցած գծերուն վրայէն անցնի , եւ նոյն զգուշութեամբ ալ կը կարենք , այնպէս որ՝ տիպարին խկութիւնը չեղծուի : Դերակարերը կը հանենք , եւ կարերը արգուկով կը բանանք :

Ծոճրակէն գէպի դուրս՝ շուրջը յառաջ բերած աճեւ անկիւնները կոնածաղին հաւասարութեամբ ձեւելով յարգարելէ յետոյ , կերպաւորն երկայնութիւնէն 4 հարմէգ լայնութեամբ երիզ մը կը կտրենք , հաւասար փողկերին երկայնութեան , հանդերձ երկու ծայրի կարաբաժիններով : Այս շերտն աստառին կողմէն փողկերին շուրջը կարելով (ճիշդ փշանուակին դձէն) կը ցցենք վեր , եւ շրջոնը 12 հաղմէգ օձիքի բարձրութիւն մը ձեւացնելով , կը շրջենք երեսին վրայ , եւ ստորին շրթունքն ու ծայրերը դերակարով մը կը խծակենք ներս՝ 14 հաղմէգ օձիքի իսկական բարձրութիւն մը ներկայացնելով . յայնժամ մեքենայով կամ ձեռքով թափանց կար (թէյէյ) մը բաւական պիտի ըլլայ զայն վերջացնելու :

Գօտին պատրաստելու համար , աստառին երկայնքէն $3\frac{1}{2}$ հարմէգ լայնութեամբ՝ եւ 61—62 հարմէգ երկայնութեամբ երիզ մը կ'առնենք՝ ու իրանազգեստին շրջանին կողմէն կը կտրենք գօտեվայրին եզրն եւ կը կտրենք գէպի վար :

Քղանցքին երկու մասերը մէկմէկու կտրելով՝ կարգուկենք . ստորտառին շուրջն ու ծալքերը կը պատրաստենք , եւ փեռելին երկու շուրթն Յական հարմէգ լայնութեամբ առքերաններով կը հաստատենք :

Քղանցքին Ա կէտը գնդասեղով մը կը կցենք իրանազգեստին Տ կէտին զիմայ՝ գօտին շուրթը . յետոյ մինչեւ Յ կէտ՝ գօտւոյն հաւասար կը չափենք , ու նոյնքան եւս աւելցնելով՝ գնդասեղ մ'ալ Յ կէտին գէմ կը շուրջենք , երկրորդ գնդասեղ մ'ալ քղանցքին Բ կէտը (այն է փեռելին անկիւնը) կը կցորդենք իրանազգեստին յետսակողման գօտեվայրի անկիւնին , նոյնը կ'ընենք նաեւ միւս կողմը :

Այս կարգադրութեամբ քղանցքին տարածութեան մեծ մասը յետսակողմին գէմ կը գտնուի եւ նուազագոյնն առաջակողման :

Արդ , քղանցքին շուրթը շուրջալով մը կը փոթենք՝ ու անմիջապէս աստառ գօտին վարի շուրթին հետ կը կարենք . այնպէս որ հաղուստին շրջոնը մաքուր , եւ կարերը երեսի կողմը ցցուած կը մնան : Ուստի , այս անգամ ալ 5 հարմէգ լայնութեամբ՝ կերպաւորն երկայնքէն կտրուած երիզով մը արտաքին կողմը կը ծածկենք , որ կարաբաժինները սպառելէ յետոյ , $3\frac{1}{2}$ հարմէգ լայնութեամբ գօտի մը ձեւացած կ'ըլլայ՝ մէն մի եզրը թափանց կարով մը վերջացնելով :

Ձախ կողմի կոնամէջին երկայնքը 5 հատ օղակ կը բանանք , մին ծոճրակէն $\frac{1}{2}$ հարմէգ վարօք , մին գօտին մէջտեղը եւ միւս երեքն ալ հաւասարապէս բաժնելով . օղակներուն սկզբնաւորութիւնը 1 հարմէգ եզրէն ներսօք գտնուելու են , եւ 15 կամ 18 հաղմէգ լայնութեամբ :

Բնականաբար օղակներուն հեռաւորութեանց բաժանումը կ'ընդօրինակենք աջ կողմի կոնամէջին գէմ , բայց զիսնալ պէտք է թէ իւրաքանչիւր կոճակն 2 հարմէգ շրթունքէն ներսօք պիտի կարենք :

ՄԵԼԻՈՆ ԳԱԼԵՆՏԷՐԵԱՆ

ՇԱՐԹՈՒՄՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Պատրիարք Հայրը , Խառն Ժողովոյ որոշման համաձայն , գրով մը խնդրեց Երուսաղեմի Ս. Պատրիարքէն՝ քանի մը յարմար վարդապետ գտնել Պատրիարքարանի արամայրութեան ներքեւ , Վիճակաց հովուութեան համար :

— Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն վիճակը քննելու պաշտօն ունեցող Չայեան Էլիաս եւ Խարեան Գրիգոր Էֆէնտիք , քննելով եկեղեցւոյն մատակարարութեան հաշիւներն եւ աւանդատունն , տեսան թէ մնաւելը 3300 ոսկիէն աւելի պարտքի տակ կը գտնուի , իսկ աւանդատուն մէջ աւելն բան իւր տեղն է , բայց ի գոյցուած ազամանդակուռ իրազէ մը : Իրաւամբ կը հարցուի թէ որո՞նք են պատասխանատու՝ Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն վրայ բեռցուած այս ծանր պարտքին համար :

— Անցեալ անգամ ծանուցինք թէ , Սոյ հանդուցեալ Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսի ժառանգորդը՝ Արքարութեան գործոց նախարարութեան գիմնելով՝ իրենց ժառանգութեան իրաւունքը պահանջած են : Հանդուցեալ Կաթողիկոսը թողած էր արժէքաւոր նիւթեր եւ մուրհակներ պարունակող սնուուկ մը եւ Հալէպի դրամատան մէջ 500 ոսկի : Այս գումարը կտակած էր Հալէպի ազգային դեմոսի մը ծախքերուն , իսկ Աթոռին կտակած էր զոյքերուն մէջէն ինչ որ եկեղեցւոյն պատկան չէ եւ իր ժառանգորդներուն կ'ընայ : Ահա՛ այս Կտակին գէմ է որ

ժառանգորդը դատ բացած են, պնդելով թէ եկեղեցականի մը բոլոր ստացուածքն, որ եւ է անձի ստացուածքներուն նման, իր ժառանգորդաց կ'ընայ: Պատրիարքարանը բնականաբար չընդունելով այս վարդապետութիւնը, Յանձնաժողով մը կազմեց՝ Աթոռին իրաւունքները պաշտպանելու համար:

— Ս. Պընուայի երեք աղքատախնամ մայրապետներ անցեալ չարաթ օր դարձեալ Սառիւղ երթալով, 240 կարօտ ընտանիքներու բաշխեցին հաց, բրինձ, լուրիս եւ անուխ: 25 հիւանդներու տուին միս, շաքար, խահուէ եւ զեղ, մանր աղայոց ալ հանդերձեցին:

— Ասպետ Ա. Զուռդ Փետր. 8/20 ին յանկարծակի մահուամբ վախճանելու է ի Բարիդ: Ինչպէս ժամանակին լրագրաց մէջ գրուած է, հանդուցեալն իր հարստութեան մէկ կարեւոր մասը կտակած է Զուռդեան Հիմնարկութեան (Խօնոտաթօն Զուռդ), որ Աւստրիան Տէրութենէն ճանչցուած եւ վաւերացուած՝ նուէրընկալ Հաստատութիւն մը եղած է, նպատակ ունենալով Ազգ. Պատրիարքարանէն եւ Աւստրիան Դեսպանատունէն իրենց արժանիքն հաստատուած հայ երիտասարդներ պարբերաբար եւրոպա զրկել՝ բարձր ուսում տալու անոնց: Այս կտակէն զատ, Ասպետ Զուռդ իր Պէօլիքտէրէի ամուսնացը կտակած է Երուսաղեմի Միաբանութեան, եւ Ազգ. Հիւանդանոցին ալ կտակ մ'ըրած է: Կը կարծուի թէ մարմինը Կ. Պոլիս պիտի բերուի, թաղուելու համար Շիշլիի Ազգ. Գերեզմանատան մէջ իր ամուսնոյն քովիլը, ուր արդէն պատրաստած էր գերեզմանն տարիներ առաջ:

Բարեկիչատակ Ասպետը՝ վերջին անգամ ի Պոլիս գտնուած միջոցին՝ 100 ոսկի նուիրած էր Բերայի Թաղական Խորհրդոյ անտուկին, տոկոսիւքը գործածուելու համար Շիշլիի գերեզմանատան մէջ իւր Տիկնոջ եւ իւր զեղակերտ դամբարանին նորոգութեան եւ այլ ծախուց: Ասպետ Զուռդ ազգականներ ունի ի Ռումանիա եւ ի Հունգարիա:

— Հայրապետ Կոնդակը. — Ծաղկի 4րդ թուով ծանուցինք թէ ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը չնորհակալութեան Կանգակ մը զրկելու է Ամերիկեան Աստուածաշնչի Ընկերութեան գործակալ Մր. Պօէնի, որ ի նորոյ սուղարեալ փառակազմ Աստուածաշունչ մը ընծայած էր Ն. Ս. Օծութեան, Հետեւեալը քաղուած է նոյն Կոնդակէն:

«Ում անձկանօք սպասէի ընկալայ այժմ զԱստուածաշունչ Սուրբ Մատենան կազմեալ փառաւոր չքեղութեամբ, զոր իրելու ընծայ մատուցանէք Հայոց Հայրապետին: Առ այս յետ մատուցանելոյ իմ սրտագին չնորհակալութիւն, ասեմ. Օրհնեալ էք զուք եւ որ ընդ Ձեզ վաստակաւորք են: Օրհնեալ լիցին նաեւ Աստուածաշնչի ընկերութեան համայն արդիւնական եւ մեծագործ պատուական անգամք, որք զանձինս նուիրեալ Աստուածաշունչ Սուրբ Մատենին թարգմանութեան, եւ տարածման ընդ ամենայն տիեզերս երկրագնդին, առ աշխարհս եւ առ ազգս աշխարհուս զյաւիտենական Բանէն բարբառին: Եւ ոչ համարիմ տեսլ ինչ տւելի, եթէ զարքնութիւն եւ վաստակ Ձեր առաքելական կոչեցից: Դաւիթ վասն Առաքելոց զուշակէր, թէ «Ընդ ամենայն տե-

ղիս եւ բարբառ նոցա», եւայլն, այլ արդ յայտնապէս տեսանեմք զի բան զուշակութեան եւ առ Ձեօք կատարի, առաքելաբար տանել հասուցանել զբարբառ Յիսուսի Աւետարանին մինչեւ ի ծագս երկրի:

«Ուստի ասեմ կրկին, Օրհնեալ էք Դուք ի Տեառնէ, օրհնեալ են համայն աշխատաւոր մշակք որք ամենայն անձնանուիրութեամբ ընդ ծով եւ ընդ ցամաք անցանելով, բարձեալ տանին զԱւետարան . . .

«Ողջունելով զՁեզ եւ որ ընդ Ձեզ վաստակաւոր եղբարս՝

«Մնամ աղօթարար եւ ես փոքրիկ Մշակ Բրիստոսի Եկեղեցւոյն»
(Ստրագուքիւն)

Ի 4 Յունուարի 1897 առիւ»

— Վանայ մէջ Քաղաք. Ժողով մը կազմուած եւ Պատրիարքարանն ալ վաւերացուցած է անոր կազմութիւնը:

— Հիւանդանոցի միսի տեսակին վրայ վիտողութիւն եղած ըլլալով, կառավարութեան կողմանէ հարկ եղած հրամանները եղած են լաւ միտ տրուելու համար:

— Գաւառական անկարող Վիճակաց Հովիւներու ուղեւորութեան ծախուց համար Վարչութիւնը կարգադրութիւններ պիտի ընէ, եւ առ այս՝ բանակցութիւնք կը կատարուին:

— Ծ. Գարահիսարի Առաջն. Տեղապահ Տ. Ամբրոսիոս վարդապետի զէմ գանգաւորներ հասած ըլլալով ի Պատրիարքարան, Սըվաղի Առաջնորդ Տ. Պետրոս Եպիսկոպոսէն խնդրուեցաւ երթալ ի Գարահիսար եւ խնդիրը քննել:

— Պատրիարքարանի կողմանէ ի Տիարպէքի զրկուած 50 ոսկեով անուխ գնուած եւ բաշխուած է կարօտելոց:

— Միացեալ ընկերութիւնն՝ իր արտասահմանի մէկ քանի հասութիւց գանձման համար՝ խնդրագիր մատուցեր է Ս. Պատրիարք Հօր:

— Վանայ մէջ տիրող ժանտաւեղի համաճարակը հետզհետէ նուազելու վրայ է կ'ըսուի:

— Յակոբ էֆ. Ինայէթեան հրաժարած է Տնտես. Խորհրդոյ անդամակցութենէն:

— Թօփ-գաբուի Թաղ. Խորհրդոյ անդամոց մէկ մասն հրաժարած ըլլալով, Պատրիարքարանի կողմանէ երկու օժանդակ անդամներ կարգուեցան:

— Սկովտիացի Օր. Ճէյն Նէյ 34 Օսմ. ոսկի եւ Զուրիցերիացի Պր. Լէոբօլտ Ֆալս 200 Ֆր. նուիրել են Աղքատախնամին՝ դարմանատուն մը հաստատելու համար: Աղքատախնամը նուէր ստացած է նաեւ Կարապետ էֆ. Տալուաեանէ 120 զրշ, Սիմոն էֆ. Գայսէրեան նուիրած է 190 զրշ, իւր ողբացեալ մօր հոգւոյն համար աղքատախնամին խնայողական ճաշարանին մէջ աղքատներուն ճաշ տրուելու համար: Գերապաշտառ Գ. . . ճաշարանին համար նուիրած է 95 զրշ, Սկովտիացի Օր. Ճէյն Նէյ դարձեալ 216 զրշ, Բարեսէր ազգային մը, որ պատուիրած է իր անունը չը յայտնել, Աղքատախնամին արամաղութեան տակ գրած է՝ Գասըֆ Փաշայի թաղին մէջ օրական 50 հոգի կերակրելու պայմանու խնայողական ճաշարան մը հաստատելու համար պէտք եղած զրամը:

Այս ճաշարան միայն երեք ամիս պիտի չարունակուի :

— Գանձիւքէն եկած նամակներ գովութեամբ կը խօսին Սմբատ Բիւրատ եւ Գառնիկ Սիւրենեան էֆէնտինեւրու նորարաց կեդրոնական Կրթարանին բարեք ընթացքի մասին : Կրթարանը օրէ օր կ'աւելցնէ իր աշակերտաց թիւն որոնք կուգան ամերիկեան , անգլիական , ֆրանսական , արաբական եւ իտալական վարժարաններէ : Աշակերտաց մէջ կան քանի մը հասալ գիշերօթիկ : Վարժարանին կրթական յայտագիրը ձեւուած է սեղանի պետական բարձրագոյն վարժարանաց ծրագրոյն վրայ :

— Կաթոլիկ-Հայոց Պատրիարքարանը ձեռնարկած է որը աղջկանց համար Որբանոցի մը շինութեան , Բերա , Զէօլիլիք-Զէլմէսի , Հայ-Կաթոլիկ Մայրապետանոցին դիմաց :

— Գում-գաբուի ֆրանսացի քոյրերն եւս սկսած են հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը հաց , բրինձ , միս եւ զրամ բաշխել տեղւոյն Հայ եւ Հայ-Կաթոլիկ կարօտելոյ :

— Կը լսենք թէ Բերայի Հայ-Կաթոլիկ տղաքանոց կողմանէ պատգամաւորութիւն մը Ամեն Ազարեան Սըրբազանի դիմելով , խնդրած է որ հանգուցեալ ստղանդաւոր դերասան Պետրոս Աղամեանի եւ հանգուցեալ զրագիւաց ոմանց հոգւոյն համար Տ. Ներսէս Վրդ. Փափաղեան յատուկ օր մը պատարագէ Ս. Յովհան Ոսկերեւան եկեղեցւոյն մէջ եւ Նորին Ամենապատուութիւնն ներկա դառնալի սոյն հոգեւոր պաշտօնին խնդիրն ընդունուերէ , եւ պատարագին օրը պիտի որոշուի :

— Հանգուցեալ Թագուր փաշա Յակոբեանի կիներն եւ որդին , որք ի Ֆրանսա կը բնակին , 500 անգլ. ոսկի զրբեկած են Աղեքսանդրիոյ Թաղ. Խորհրդոյ , ինպատիւ Հայ-գաղթականաց :

— Պատրիարքարանի աջ կողմի փոքր տունը մասամբ քակելու եւ առժամանակեայ կերպով Պատրիարքարանի հետ խառնելու խորհուրդ կայ :

— Մալիէէն Հէվալէ զրկուած է Երուսաղէմի կառավարութեան , նախորդ Ս. Պատրիարքին յետնեալ հինգ ամսականաց համար . ինչպէս յայտնի է , Կայս. Կառավարութեան կողմէն Ն. Սրբազնութեան 2000 դր. հանգըտեան թոշակ յատկացուած էր անցեալ տարի :

— Նորակազմ Նիւմարի Հոգաբարձութեան անդամ Խոսրով էֆ. Տէմիրճիպաշեան հրաժարեր է այդ պաշտօնէն :

— ՊԱՍԿ. — Երկուշաբթի օր Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյն մէջ տեղի ունեցաւ Էսաեան վարժարանի ուսուցիչ եւ Բերայի Առեւտրական Կիրակնօրեայ վարժարանին Տնօրէն-Ուսուցիչ Յակօբ էֆ. Բագրատունիի պատկազրութիւնն Օր. Աղաւնի Արփաճեանի հետ : Պատկին նախագահեց Տ. Հմայեակ Նպս. Դիմաքսեան որ պարագային յարմար գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ : Արարողութիւնը կատարեց Տ. Յովհ. Ա. Քհ. Մկրեան : Ներկայ էին նաեւ Տ. Յովսէփ Ծ. Վ. Այվազեան , Տ. Գր. Վրդ. Արարեան եւ ուրիշ քահանայներ : Հրաւիրեալք պատուասիրուեցան Էսաեան վարժարանի սրահին մէջ , Մեր խնդակցութիւնները կը յայտնենք նորապատիւ ամուլից :

— ՄԱՀ. — Կիրակի առաւօտ ի Տէր հանգեաւ Ճեռիսեի Շարգիյեի Տէր եւ Տնօրէն Տիգրան էֆ. Ճիլէլէկ-

եանի մայր՝ Տիկին Գայիսնէ-Ճիլէլէկեան , եւ յուզարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երեքշաբթի առաւօտ Բերայի Ս. Յովհան Ոսկերեւան եկեղեցւոյն մէջ , ի ներկայութեան Հայ եւ Հայ-Կաթոլիկ խումբ մը պատուաւոր տղաքանոց եւ 15 ի չափ վարդապետաց , որոց կը նստաւ զօնէր Հ. Նիկողոս Ծ. Վրդ. Պազխան : Տոնէն մինչեւ եկեղեցի դադարը կը կրէին Ճեռիսեի Շարգիյեի պաշտօնեայք : Ազգականաց եւ բարեկամաց կողմանէ նուիրեալ պատկերներ կը տարուէին թափօրին առջեւէն : Երբ թափօրը եկեղեցի մտաւ , թիւ պատարագ կը կատարուէր արդէն հինգ սեղաններուն վրայ : Հոգեհանգստեան պաշտօնէն վերջ , հանգուցելոյն մարմինը փոխադրուեցաւ ի Շիշլի եւ ամփոփուեցաւ իր ընտանեաց զամբարանին մէջ :

Ծաղիկի խմբագրութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ իր մեծայարգ պաշտօնակցին , եղբօր՝ Յովհաննէս էֆէնտիի , եւ բոլոր պարագայից :

Ներկայ էին Վսեմ. Նուրեան էֆ. , Վսեմ. Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան , Վսեմ. Օննիկ պէյ Մըսրըլեան , Կիւ. միւլիէրեան Գրիգոր , Գափամաճեան Կարապետ , Ապատուլան Եղբարք , Թաշճեան Սարգիս , Ստամբուլուեան Բարսեղ , Էլիէնեան Գրիգոր , Ստամբուլուեան , Թափութապուրուեան , Իւթիւճեան Կարապետ , Գոյսերեան Սիմոն , Լրագրաց ներկայացուցիչք , Գոթապեան Վիլիէն , Մանուէլեան , Սարգիս Սիմոնֆ , Պարոնեան Միլթոն , Գանթարեան Յովհաննէս , Փիլիպպոսեան Օհան , Չարլըլեան Գրիգոր , Միլիքեան Ալիքսան , Քէչիկեան Բարսեղ , Ճիլէլէկեան Միհրան , Աղնիւ Տէր Ահարօնեան էֆէնտիք , Տօթթ. Աճէմեան Տիգրան պէյ , Տօթթ. Ճիլման պէյ , եւայլն : Տ. Հմայեակ Սրբազանի կողմէն ներկայ էր Տ. Գէորգ քահանայ Անանեան : Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարքը եւ Տ. Ազարեան Սրբազան՝ լշտակցական նամակներ ուղղեցին հանգուցելոյն զաւակաց :

— Դրամատէր Պր. Առաքել Ծատուրեան՝ Բեդրեսպուրկէն Բագուի Հայոց Բարեկործական ընկերութեան զրկեր է 10,000 ռուբլի , ի նպատակ կարօտ զաղթականաց : Թիֆլիսի առեւտրական գրամատուներն սոյն նպատակին յատկացուցեր է 500 ռուբլի : Աստարախանի մէջ հանգանակուեր է 12,000 ռուբլի : Հանգանակութիւնները կը շարունակուին Ռուսաստանի եւ Կովկասու զանազան քաղաքաց մէջ :

— Բերայի մեծ գերեզմանատան խնդրոյն համար կազմեալ Յանձնաժողով մը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ :

— Գերմանական Բարեկործական Ընկերութեան մը կողմանէ այս օրերս Օր. Կիւսըն ի Խաղիւղ նպատակ գումարներ կը բաշխէ կարօտելոյ :

— Ս. Պատրիարք Հայրն օրհնութեան գիր մ'ուղղեր է առ Տիկին Նայլըն , Սալմաթիորուքի եւ չրջակայից չքաւոր Հայ ընտանեաց ընձեռած օգնութեանց համար :

— Թոքատի Առաջն. Տեղապահ Տ. Հուրիկեան վարդապետ՝ Կրօն. Ժողովէն արտօնուեր է Պալիս գալու :

— Միլիտիէ Էֆ. Սարգեան , Միլիտիէ Ընկերութեանց Մշտ եւ չրջակայից վարժարաններու նստակին Ընդհ. Տնօրէնն , որ վերջերս Ամերիկեան Տրիպուսէն Իզմիր դարձած

էր, տեղւոյն Ազգ. վարժարանաց Տնօրէն կարգուեր է:

— Բերալի քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպիս. Դիմաքսեան, որ պաշտօն ունէր Բերայի քահանայից եւ Թաղ. Խորհրդոյ հետ խորհրդակցութեամբ կարգադրել հասութեան իրաւանց խնդիրը, ինքզինք անկարող նկատեր է — կ'ըսէ Բիւզանդիոն — այս խնդրոյն կարգադրութեան, եւ խնդրեր է Պատրիարքարանէն տարբեր տնօրէնութիւն մ'ընել:

— Ուսումն. Խորհուրդը ուսուցչական վկայագիր տուաւ հետեւեալ օրիորդաց. Արմենուհի Փաշալեան, Արաքսի Մուրատեան, Ալմիւ Տէօփլէթեան, Փայլիկ Քիւզպէլեան, Աղաւնի Ազարիկեան, Աղաւնի Ֆրէնկեան:

— Երկու յոյն օրիորդներ փափագ յայտնած ըլլալով Հայ եկեղեցւոյ գիրկը մտնելու (ո՛չ թէ Լուսաւորչականութիւն ընդունելու, ինչպէս կը զրէ Մասիս), Տ. Արիստակէս Քնյոյ. Ճիզմէճեանի միջոցաւ Յունաց Պատրիարքարանը զրկուեցան՝ սովորական ձեւակերպութիւնները կատարելու համար:

— Մօնիթեօն կը զրէ թէ, Հայոց Կաթողիկոսը Թիֆլիզ պիտի երթայ՝ քանի մը օր հոն անցնելու:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Կրեւէի զանազան կողմերը ապստամբաց եւ Հելլենաց կողմանէ յարձակումները եւ կռիւները կը շարունակուին. օտար ծովակալներ կը շարունակեն արգելքներ յարուցանել, ի հարկին բռնութիւն եւս ի գործ դնելով աեղ աեղ պաշարեալ զօրքերու եւ Իսլամներու կ'օգնեն՝ պաշարումէ ազատելու. ապստամբաց եւ Հելլենաց վրայ լսովութեանց դէպքեր կը պատմուին. Յունաստան, յայտնելով թէ այլ եւս հիւպատոսի պէտք չը կայ, ետ կանչեր է իր Ընդհ. Հիւպատոսը, որ՝ իբր արքայական պատուիրակ՝ Վաստի բանակեալը գացեր է: Ծովակալը կղզւոյն կարեւոր տեղերը իրենց կողմանէ գրաւեալ հռչակեցին: Հելլեն հրամանատարին եւ կառավարութեան միջեւ հաղորդակցութիւններն ալ կտրած ըլլալով. անգլ. թորիկանաւ մը թղթատարի պաշտօն կը կատարէ: Անգլ. մտաւորաւոր Ձերիկօ կղզին պաշտրեր եւ ցոյց մ'ըրեր են Բաթմանիոյի առջեւ ուր կը գտնուի Վաստս հրամանատարը: Սուտայի կողմը Հելլենք գերի բռներ են երկու գերման սպայ: Օսմ. սահմանապահոյ վրայ Օսմանեան եւ Հելլենական զօրքեր կը համախմբուին:

Կրեւէի խնդրոյն լուծման համար Լորտ Սալըզալըրի առաջարկեց Տէրութեանց՝ ինքնօրինութիւն տալ կղզւոյն Վեհ. Սուլթանին զերիկանութեան ներքեւ, նման Սամոսի ինքնօրինութեան, եւ առ այս ծանուցադր մ'ուղղել թուրքիոյ եւ Յունաստանի, այս վերջնոյն ալ ազդարարելով որ իր զօրքերը ետ կանչէ. այս ծանուցադր հաղորդուեցաւ Պշ. օր:

Գարատաղ, Սերպիա, Պուլկարիա եւ Ռումանիա

զինուորական բացառիկ միջոցներ ձեռք կ'առնեն: Աւստրիա սահմանապահոյ բանակը շարժման վիճակի մէջ դնելու կը զբաղի: Պեսարապիոյ սահմանապահոյն վրայ զօրախումբեր շարժման վիճակի մէջ դրուած են եւ Ռումանիոյ սահմանապահոյն վրայ 50,000 ռուս հեծելազօրք կը գտնուին:

Ինչպէս արդէն գրած ենք Օսմանեան կայսրութեան պահեստի զօրքն ի դէն կը կոչուի, փութով Հելլեն սահմանապահութիւնը զրկելու համար: Պրուսայի, Չէքիլէի, Քիրմասթիի, Վէմէյիկի, Պիլէճիկի, Էթրանոսի, Սէօյիւտի, Միլապիլի, Ատալիայի, Սէլէֆքէի եւ Ե. զօրաբանակէն երեք վաշտ պահեստի զօրք հաւաքուած եւ Ալասոնիա զրկուած են, ուր կը գտնուի արդէն Միւշիլի էտհէմ փաշա, Հելլեն սահմանապահոյն վրայ հաւաքուած զօրաց ընդհ. հրամանատարը: Օսմ. նաւերն ու կառախումբք անընդհատ զօրք, հագուստ եւ մեծաքանակ ռազմամթերք կը փոխադրեն Բ. եւ Գ. զօրաբանակները: Բ. զօրաբանակը (Էտիրէն) ամբողջովին Մազէրեան նոր հրացաններով զինուեցան: Օսմ. Ա. նաւախումբը պատրաստ մեկնելու կը սպասէ եւ միւս նաւախումբք փութոյ պնդութեամբ կը պատրաստուին:

Հարուստ Հելլենք կը շարունակեն մեծաքանակ նւապատներ զրկել Յունաստան: Բեչթայի մէջ ի նպաստ Թուրքիոյ հանգանակութիւնը կազմակերպուեր են:

Պ. Տէլեանիս ըսած է թէ Յունաստան անդառնալի կերպով որոշած է իւր զօրքերը Կրեւէէն ետ չկանչել:

— Կայս. Պալատան մէջ շարաթ եւ Բշ. իրիկուն երկու մեծ ժողովներ տեղի ունեցան, որոց ներկայ գտնուեցաւ Կառավարութեան բարձրաստիճան անձնաւորութեանց մեծ մասը: Նոյնպէս Բշ. օրը նախարարաց ժողով տեղի ունեցաւ Կայս. Պալատան մէջ:

— Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիկ փաշա Բշ. երեկոյ այցելութիւն տուաւ դեսպանաց, Նոյն երեկոյ ռուսական, ֆրանսական, անգլիական, գերմանական եւ իտալական դեսպանք այցելութիւն տուին աւստրիական դեսպանին:

— Շաբթուս մէկ մէկ ամաթո՛ղչակ վճարուեցաւ Կառավարական բոլոր պաշտօնէից:

— Զինուորական հաստատութեան ի նպաստ՝ կատարուած հանգանակութիւնն հասաւ 13,873, 619 դրշի:

— Այտնի Կեդր. Նախնական դատարանի Ընդհ. դատախազի օգնական անուանեցաւ Միտիլիի նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ Մահմուտ պէյ, որուն յաջորդեց Էտիրէի վերաքննիչ ատենին նախկին Ընդհ. դատախազ Թորոս էֆ. Սարաճեան:

— Պիթիլիսի Կեդր. նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Ընդհ. դատախազի օգնական Ահմէտ էֆ., որուն յաջորդեց Վանայ նախնական դատարանին ընդհ. դատախազի օգնական Էնվեր էֆ. եւ ասոր ալ յաջորդեց Պայազիտի պատժական դատարանին նախագահ Օսման Ֆէրիկ էֆ.: Տրապիզոնի եւ Գաթիճեմուրիի նահանգաց դատական քննիչի օգնական անուանեցաւ Պրուսայի նախնական դատարանին ընդհ. ատախազի օգնական Դէորդ էֆ., որուն յաջորդեց Բե-

րայի ընդհ. դատախազի օգնական Գաբրիել Էֆ. Նէշաէր-
ճեան :

— Կ. Պոլսոյ Պուլկար գործակատար Պ. Մարքովի Ա.
կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ :

— Իգճաւ լրագիրը Կիր. օր դադարման դատապար-
տուեցաւ եւ երէկ բացուեցաւ :

— Վեհ. Սուլթանը Կիր. դիշեր ժամը 1 1/2-ին Հա-
միտիյէ մզկիթը երթալով Գատըր Կիճէսիի տօնը կատա-
րեց :

— Քաղաքացւոց Պատրիարքին Կ. Պոլսոյ փոխանորդ
կարգուեցաւ Տ. Խուրի Եաղէֆ Ղարիպ :

— Գերման լրագրոյ մը թղթակցին հետ իւր տե-
սակցութեան միջոցին , Բարձր. Մեծ. Եպարզոսն ըսեր թէ
չի կարծեր որ պատերազմ ծագի եւ թէ Վեհ. Սուլթանը
խաղաղութեան բաղձալով , սմէն ջանք պիտի ընէ որ խա-
ղաղութիւնն անվճար մնայ :

— Վանայ ու Պիթլիսի նահանգաց դատական քննիչ
Ահմէտ Զիւհտի Էֆ. այժմ Սղերդ կը գտնուի եւ կը քննէ
տեղւոյն դատարանաց գործառնութիւնները :

— Պէլլրատի Օսմ. դեսպանատան նախորդ Ա. քուր-
տուղար՝ Մարգարեան Էֆ. 875 զրշ. անպաշտօն վիճակի
ամսաթիշակ յատկացուեցաւ :

— Միտիլլիի ծովեզերեայ Վաթոս գիւղը ծովահն-
ներ ելնելով բոխի մը տունը կոխեր են , սակայն զիւ-
ղացիք հասնելով անոնցմէ մին ձերբակալեր եւ միւսները
փախեր են :

— Իգմիրի Տիոթէն մեծ վաճառատունը միանկացեր է :

— Կեսարիոյ մէջ երկու ամսէ ի վեր կարմրախտ կը
ճարակի :

— Ատանայի կուսակալ Ֆաիդ փաշայի 4 աղջկանց
Բ. կարգի Շէֆաղաթ պատուանշան տրուեցաւ :

— Նահանգաց մէջ երբ ո՛ր եւ է անհատ իր անձնա-
կան գործէն զատ վաշխառութիւն ալ ընէ , ասոր համար
զատ թէմէթթիս տուրք պիտի վճարէ :

— Երուսաղիմայ Յունաց Պատրիարքական Տեղապահ
անուանեցաւ Տ. Դամիանոս :

— Ֆիւրայ Պիզնարգ մեծ շոգենաւով օտարազգի
բազմութիւն զբօսաշրջիկներ Եաֆա ժամաներ եւ Երուսա-
ղէմ գացեր են :

ԱՂԶԿԱՆ ՄԸ ՕՐԱԳՐԻՆ ԱՌԹԻԻ

Առ Օրիորդ Զարուհի

Հաճութեամբ կը կարգամ Զեր օրագիրը . արդարեւ
ամէն մարդ պիտի սոսկար Զեր դրացւոյն տան մէջ տեղի
ուենեցած կռիւէն . մանաւանդ որ Ծնունդին առաջին օրը
պատահած է այդ . մարդ կ'ուզէ զիսնալ թէ այդ միջո-
ցին այցելուներ չե՞ն ունեցած :

Մեր աղջիկներէն ոմանք , չըսեմ շատեր , կը դա-
տարակուին (°) կարծես մի միայն արդարացնելու համար
արանց երբեմնակի յարձակումները իգական սեռի դա-
տարակութեան դէմ . ողջամիտներու համար չէ սակայն

անգիտանալ թէ ի՞նչ տեսակ դատարարութիւնն ստա-
ցողներ են այդպիսիք :

Թաղուհին արարքը շատ գովելի է , մանաւանդ Զեղ
տուած յորդորը՝ Զեր կարգին որբիկ մը գտնելու համար .
ի՞նչ պատուական բան պիտի ըլլար , Ազնիւ Օրիորդ , ե-
րեւակայեցէ՛ք , եթէ իրօք դուք ալ Զեղի համար որբիկ
մը ընտրէիք , եւ ինչպէս Օրիորդ Թաղուհի զԶեղ , այն-
պէս ալ դուք ուրիշ մը յորդորէիք որբիկ մը խնամելու
եւ նա ալ իր կարգին յաջողէր ուրիշ մը համոզելու . այս-
պէսով կը կազմուէր աղջիկներու խումբ մը որոնք իրենց
ազնիւ զգացումներուն չափ ալ ազնիւ գործով մը պա-
րագած պիտի ըլլային , նուիրելով իրենց ժամանակէն մաս
մը՝ որբիկներու հազուսաներ կարելու , եւ իրենց արդու-
գորդին համար ծախսած զբաւմէն մաս մը զանոնք հա-
զուեցնելու համար : Ազնիւ զգացումներու , ազնիւ գոր-
ծերու վրայ միշտ գրել ու խօսիլ օգտակար է , սակայն
նոյնչափ եւ աւելի օգտակար է գործիլ եւ ուրիշներն ալ
գործելու յորդորել . ուստի գրենք եւ գործենք միանգա-
մայն : Դուք նախանձով կը զիտէք օտարներու նուիրա-
տութիւնները իրենց աղջկն , ես անձկանօք կը փնտռեմ
մեր մէջ անշահախնդիր եւ անձնուէր աշխատողները :

ԲԵՐԿՈՒՆԻ

ՇԱԲԱԹԸ ՄԷԿ ՀԱՐՑՈՒՄՆ

6րդ ՀԱՐՑՈՒՄՆ. — Հարսանալու համար բա՞ղդ պէ՞տ
է թէ՛ ջանք :

7րդ ՀԱՐՑՈՒՄՆ. — Մարդ ունե՞լու համար կ'ապրի թէ՛
ապրելու համար կ'ուսէ :

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Ի՞նչ , ջա՛նք , Աստուած խելք տայ , բաղդ ունի՞ս ,
ն. Պ.

Ապրելու համար ուսելու է , եւ ոչ թէ ուսելու հա-
մար ապրելու է . ուրիշ բան է թէ մեզմէ շատեր , եթէ
իրենց կեանքը քննեն , պիտի տեսնեն որ ուսելու համար
միայն սուրած են :

ԱՐՇԱԿ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Ի՞նչ հասկեր եմ ապրելէն որ ապրելու համար ու-
սեմ . բայց քանի որ մեծիկը մարդուս ձեռքը չէ , գոնէ
աղէկ ուսեմ , շատ ուսեմ , որչափ որ ապրիմ . Ծ.

Մինչեւ որ չապրիմ՝ չես կրնար ուսել , մինչեւ որ
չուես՝ չես կրնար ապրիլ . հա՞ւր հաւկիթէն կ'ենէ թէ՛
հաւկիթը հաւէն :

Խ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ

Կեանքը դէպքերու շարք մ'է . բաղդ կը կոչենք այն
դէպքերն որոնք մեր ջանքով նպատատուր եղած են : Ի-
րականապէս բաղդ չը կայ , եւ բաղդով հարստանալու յոյսն
ալ՝ անտեղի է :

Վ. ԱՐՄԷՆԵԱՆ

Հարստանալու համար ոմանց բաղդ պէտք է , ոմանց
ջանք . բայց երանի անոր որ ջանքով հարստացած է , եւ
ո՛չ բաղդով :

Հ. Փ.

8րդ ՀԱՐՑՈՒՄՆ. — Զեմարիս բարեկամութեան փոր-
ձաբարն ի՞նչ է : Պատասխանները , կարճ եւ ամփոփ ,
պէտք է իմբադրութեան զրկուին մինչեւ ութ օր : Լա-
ւագոյն պատասխանները կը հրատարակուին :

(1) ՄԻՋՐԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

ՀԻՆՈՐԻՆԱՑ ԱՂՋԻԿՏԵՍ ՄԸ

ՄԻՋՆՈՐԳ ԹԱԹԻՓԵԼ

Այս օրուան աղջիկներուն յանցանքն ի՞նչ է որ՝ ա-
րեւ չի տեսած՝ ծաղիկի պէս տան անկիւնը մենուկ կը
բացուին եւ մոռցուած կը թողնին. ինչո՞ւ անոնց յայտ-
նի գեղն ու վայելչութիւնն անհրապօր կը մնան:

Ստա՛կ, այս է յանկերպը. ստակ կ'ըսեն կ'երթան.
ալ ուրիշ խօսք չեն գիտեր. Քէսէ-պիշին օրը կ'ին ը-
սածք ստակով ծախու հանուած արարած մըն է. կարծես
աճուրդի կը դնեն թէ քանի՞ զրուշ աւելի պիտի փրցնեն:

Տարիքի թարմութիւն, գեղեցկութիւն, չնորհալի
վարք ու բարք, դրեկ կարգալ. բան մը չի կրնար համո-
զել մեր երիտասարդները. Ողորմած Աստուած, թէ՛ աղ-
ջիկ տալու, թէ՛ վրայ ստա՛կ ալ տալու է. առանց դրա-
մի աղջիկը աղջիկ չէ՞ միթէ:

Ինծի որ մնայ, աղջիկ մը խնդր ըլլալու է որ անծա-
նօթ մարդու մը էրիկ պատուանուէր տայ եւ անոր ծակ
քոսկը դրամ լեցնէ. ստակ ունենալէն ետքը մարդ կը
նստի ինք կ'ուսէ, անոր ատոր բերնին հոտն ալ չի քաշեր:

Ի՞նչ ազէկ էր ասան մը, աղջիկը ուզածին չափ նազ
կ'ընէր. այն օրուան մարտիրոսներն էին մանչերը. Դա-
րին հեա գերը փոխուած է. մաիկ ըրէք որ պատմեմ:

Ասկից բաւական տարիներ առաջ, հաշիւով 1839ին
ատենները, իրիկուան դէմ, երեք կին իրարմէ մէյմէկ քիչ
հեռու կը քալէին. Ամենէն ետեւ մնացողը քիթը գետինը
պագաւ մըն էր որ մէջքը քաշելով, ճորճալով, ետ ա-
ռաջ կ'աշխատէր ճամբայ առնել եւ ընկերներուն ետե-
ւէն հասնիլ:

Կարծեմ ազէկ կ'ըլլայ հիմակուրէն գիտցնել թէ այդ
պատաւը այն ատենի խղաղազ կիներէն մէկը՝ հուշակաւոր
Թաթիլիչէն էր:

Քանի մը քաղ առջեւէն կ'երթար միջին տարիք բա-
րեձեւ խաթուն մը, որ՝ տեսնուածէն դատելով՝ իր տղուն
աղջիկ գտնելու հոգը այս անհրաժեշտ միջնորդին էր
յանձնէր:

Նորահաս սիրուն աղջիկ մըն ալ ասոնց կ'ընկերանար.
բայց տարիքւորներուն զանգազկոտութեան հակառակ
կարծես թեւ տոեր կը թռէր եւ ժամ առաջ տուն հաս-
նիլ կը փորձէր:

Այսպէս այս երեք կիներ, երեք տարբեր կիւրքերէ
մղուած, Պալաթի նաւամատոյցն ի վեր երկնցան, մինչեւ
հասան Սր. Հրեշտակապետ, եւ ժամուն անկիւնը դառ-
նալով՝ երբ գիտեցին թէ մարդ մարդասանք չիկայ, սկսան
ձայներնին բարձրացնել:

— Հիմա աս եղածին հաւնեցա՞ր, ըսաւ խաթունը:

— Ի՞նչ կ'ըսես, քա՛, պատասխանեց Թաթիլիչէ, ե-
րեսները թթուեցնելով:

— Վախնամ չի՛ լսեցիր:

— Հոգիդ սիրեմ, Սողոմէ տուտու, սիրտս մի՛ սխմեր:

— Ըսէ նայիմ, հաւնեցա՞ր:

— Պարէ ըսեմ տէ, բերնիդ բայը առ: Ան է որ մանչ
զաւակ ունիմ՝ ինքզինքդ քիչ մը վար դիր: Ասանկ իշ-
տէ, մանչուդ չի հաւնեցան, ըսի դնաց:

— Ձի հաւնեցա՞ն մի... հա՛հ, չի հաւնեցան, չի հաւ-
նողը պզտիկ աղջիկը թող տայ: Նայինք ես իմ՝ զաւակիս
մազին մէկ թելին հարուր աղջիկ կը փոխեմ:

— Տեսա՞ր մի ետ էզած բանը, սախըն հա՛, մի՛ փո-
խեր, օ՛խ, աղէկ կ'ընես:

— Ես իմ գաւակըս ետպանը չի գտայ:

— Խեղքդ տուն կանչէ, քա՛ կ'ընիկ, ո՞ւր է աղջիկ.
աղջիկները նազըն են նազըն. տուե՞ր են տէ չես առեր.
չեն տուեր տէ չես առեր. անանկուկ պզտիկ ինկիր որ
հասկնաս:

— Քա՛ Թաթիլիչէ, իս մի ճաթեցըներ, լեռան պէս
զաւակ ունիմ նէ, մեղա՛յ, տղուս վրայ խպնելիք տեղ մի
կա՞յ որ մէկին մէկալին ճիտ ծռեմ. կուզեն տան կու-
զեն չի տան, ան ալ իրենց գիտնալիք բանն է:

— Է եա, չեն իտար, ի՞նչ գիտցար:

— Տէ՛, տէ՛. չիտան տէ աղջիկներն քիթերնին կա-
րեն թող նստին:

— Անոր ալ հոգը քեզի՞ են տուեր, մարդ աղջկան
պէս զաւակ թող ունենայ, ձեռքդ պագնողը թող առնէ.
քենէ էրիկ ուզող չիկայ:

— Մենք ալ աղջիկներուն դռներն ի վար չի կախուե-
ցանք ա՛:

— Ձի կախուեցար ի՞նչ ըրիր, քսանը քիչ է դուռ
զարկիր, դուռը դուրսէն գոցեցին՝ քեզ զլինուէն ճամբեցին:

— Եա՛:

— Ի՞նչ գիտցար եա՛:

— Է՛յ, ի՞նչ ընէինք:

— Ի՞նչ մի ընէիր, ատենին չարժէիր, ճար մը ճարակ
մը ընէիր:

— Չըսե՞ս, զաւակնիս պեշիկ ֆերպեհի ընէինք,
քաւ տանին չարժած կըլլայինք:

— Ան ալ քու գիտնալիք բանդ է, աս խօսքս անկ-
ճիդ օղ ըլլայ. ճարտարութէ, չէ նէ ետքը բացը կը մնաս:

— Տէ վախնամ տղուս աղջիկ չեն ի տար:

— Ալ ո՞վ գիտէ:

— Ատ ալ չիտակ է եա, ո՞վ գիտէ. Դար է դար, աս
մօտան ալ կանցնի, ան շիրին զաւակ աղջիկները վաղը
մէկալն ՚ր կարծնան, հեւ շատ կարծնան: Անանկ
խօւշուր խալիուրէն դուցիկնին տունը փախցնել տէ,
«Քա վույ, վայ մեղքիս, ձեզի սխալ են քարիք տուեր,
չէ՛ հոս անանկ աղջիկ մաղջիկ չիկայ» ըսելը կերթան կը
տեսնան:

— Ի՞նչս պիտոր տեսնան չի տեսնան, ամէն ի ժիր
աղջիկը աղջիկ է, մանչը մանչ է. ամէն ի ժիր մանչ աղ-
ջիկ իրարու համար են, էս ան նայիմ որ ձեզի քիթ չի
փշրեցին:

— Անանկ է նէ ինչի՞ս խղաղազն էս, ելեր մէյմըն
ալ երես ունիս առջիս ես ինկիր. սա գործը պիտոր ե-
փես, հասկցար՞. անանկ արժան ծառքէ ազատելիք չունիս:

— Սման Սողոմէ տուտու, ծեր հոգն ալ ինծի՞ են
տուեր, խղաղազ էզեր ենք ճեյի մեղաց տէր չեղանք:

ա. հա՛ տղուդ ճիվերը աղջկանը կոխը, աղջկանը ճիվե-
րը տղուդ կոխը:

— Հիմա ասանկ էղաւ, հա՞:

— Է, ես՛. ի՞նչ հասկցար. թո՛ղ էրթան իրարու
խեր տեսան, Ասված բարի վայելմունք տայ: Ես ան նա-
յիմ օր շան պէս իս պոչ ըրած՝ օրն իրիկուն էտիդ ձգե-
ցիր, սաւնիրն ծառքս ի՞նչ անցաւ:

— Ա՛խ, մի՛ ըսեր քուրուկ, մի՛ ըսեր. զաւակս ծառ-
քէ կեւայ կոր, հիմա ան նայինք. եանիա չիկա՞յ, աս
գործը որ ընես՝ ժամուն տիրէկ մը պիտի սնկես, տուն
աչքս նայէ, ես քու զանկերդ պօշը՞ մի պիտոր հանեմ:

Թաթիփչէ երբ կոծօնի ձայնը առաւ, կամաց կամաց
կակուղցաւ. իրաւ է որ շատ ալ համոզուած չէր երեւ-
նար. Սողոմէ քակին բերանը պիտի բանա՞ր. հաւատա՞ր
անոր խօսքին. քանի՛ քանի՛ անգամ նեղը մնացած մայ-
րեր, մանչերուն աղջիկ գտնելու յոյսով, մեծ մեծ խոս-
տումներ էին ըրեր իրեն, բայց ետքը մէկն ալ չէին բռ-
ներ: Աշխարհիս մէջ իր պէտքը հոգացող մարդ մը մար-
դասանք մը չունէր, ուստի հիմա որ պատեհութիւնը
ձեռքը անցած էր, առիթէն օգուտ քաղել ուզեց, մա-
րած աչքերուն ետեւէն ընչաքաղցութեան փայլ մը ան-
ցաւ, ծռած մէջքը շտկեց տնկուեցաւ:

— Ամենքնիդ ալ ասանկ կըսէք, հեղ մը որ գոր-
ծերնիդ կարդին մտնայ, սուտ խուկ կըլլաք. ինձի նայէ,
ապրողին ապրանք պէտք է, մեռնողին պատանք, ըսաւ
ղիմացիին:

— Ձէ՛, հոգիս, պատասխանեց Սողոմէ, խշալուզ-
չեմէն զատ, ճառ չալ մը տալ ճիտիս պարտքը ըլլայ:

— Աղէկ, աղէկ, Աստուած ողորմած է. հէյպէթ
բան մը կ'ընենք, ըսաւ Թաթիփչէ, ըրած ճիգէն յոդնած
մէջքը կամաց կամաց իր բնական դիրքին բերելով:

Խօսակիցը չարունակեց.

— Ես ալ աղջիկ ունիմ, նայէ մէյմը, արեւը սիրեմ,
չուչան հասակ աղջիկըս, անուշ Անուշիկըս, որո՞ն սիր-
տը կսկծցուցի, որո՞ն երեսին դուռը գոցեցի:

— Սա չըթքըրըտըմ աղջիկդ, մրսի վրան, մէկուն
կայանք չիտար, մէկուն սիրտը չի փակիր, ինձի որ մտիկ
ըներ, հիմա տեղաւորուած էր: Անուշ այս որ լսեց, քա-
նի մը քայլ անդին նետուեցաւ:

— Քա ի՞նչ է, անդին անդին կերթաս, պատն ի վեր
կեւաս, ըսաւ մայրը. նայէ մտիկ կընէ՞, որո՞ն կըսես,
իր խելքին է հաւներ, ի՞նչ ընեմ, թող տունը մնայ որ
սովորի:

Թաթիփչէ նորէն տնկուեցաւ եւ զայրացկոտ ձայ-
նով մը պոռաց.

— Տունը մնայ մի՞, սըվոր նայէ մէյմը, քա՛ գուն ալ
մա՞յր ես, անուշիկ Անուշըս, աչքս ելլայ, որդտի, տու-
նը՞ մնայ մի, տահա անանկ չէ, քանի՛ քանի՛ թնթռկած
թուրչի կտրածներ առաջ Աստուած չէնք չնորհք մարդոց
զլուին եմ հաներ. տունը՞ մնայ մի, հը՛, աղջիկդ ես
ձեռքովս պիտի տեղաւորեմ, դուն աղջիկէ խապար տուր
եօխաս:

Անուշ աս որ լսեց, մօրը կողմէն քաշուեցաւ, կա-
մաց մը պառաւին կողմն անցաւ որ չորչուկ ձեռքերովը
սկսաւ աղջկան վարդ այտերը փայփայել եւ

— Սիրեմ, սիրե՛մ, վա՛յ, անուշ Անուշիկըս, կ'ըսէր:

— Խըյանէթ, պատասխանեց Սողոմէ, աղջիկ զա-
ւակը մտիկս ալ կրնայ կարգել, ես ան նայիմ որ մանչս
եկաւ հասաւ. կարապետիկիս ճար մը ճարակ մը գիտե՞ս,
ինքն իր մաշքն է ինկեր, թել ու դերձան կը դառնայ
կոր. վախնամ ձեռքէս ելլայ, օրը չը տեսնամ. աս իրի-
կուն ի՞նչ պիտոր ըսեմ, հիմըկուց անանկուկ պակունք-
ներըս կը կղպուին կոր:

— Հա՛, դուն ալ սուտ մը չեթէ երթայ, չեղա՞ւ
մի պիտի ըսէիր. վաղուէն թէզը չի կայ, փէշս մէջքս
խօթածիս պէս, չորս դէն կիցնամ, կընեմ կը լմնցընեմ,
դուն իլլէ փարայէն խապար տուր:

Սողոմէ աղգարարութիւնը կրկնել չի տուաւ, արդէն
անել փողոցի մը բերանը հասեր էին ուր իրարմէ պիտի
զատուէին. հոն Թաթիփչէ իր ընկերներէն զատուելէն ա-
ռաջ՝ փոքրիկ կծիկ մը ստացաւ գործը եփելու համար:
Ալ չեմ գիտեր թէ միջնորդ կնիկը՞ գործը պիտի լմնցնէր
թէ՛ չէ պարագաներուն բերմամբ այս ամուսնական ձեռ-
նարկը յաջող ելք մը պիտի ունենար:

Շիտակը այս է որ իրիկունը մայրը իր զաւակին աղ-
ջիկտեսի ձախորդ ելքին վրայ բան մը չըսաւ:

— Ես ի՞նչ գիտնամ, տղայ, աղջկան ըլիկը պիկը
փնտռելու է, կըսեն կոր, ըսաւ, մէջէն ելաւ:

ԲՈՅՆԻ ՄԸ ՁԱԳՈՒԿՆԵՐԸ

Արցունքին ետեւէն խնդացող աչքերը ամպերուն ե-
տեւէն ճառագայթող արեւին կը նմանին: Անուշ լացած
էր, հիմա կը խնդար. ի՞նչ վարդ այտերը արտասովոր գե-
ղեցկութիւն մը առած էին. առիթօք ի՞նչ էր պատճառը,
ինքն ալ չէր զիտեր:

Ա՛հ, որչափ երբոր քուրուկը Թաթիփչեացաւ, որ-
չա՞փ անուշ խօսքեր դուռը՞ քանակութեան անտեսա-
նելի օղակներով եղանակ շրջապատեց, եղբայրը զոր
կարծիր էր վաղորդու մը թէ չուքէն պիտի փախցնէ,
Նորէն ու Նորէն խօսեցաւ իս հաճոյալի խօսքերու հեղեղ
մը շրթունքներէն հոսեցաւ:

Անպիտակից եւ միամիտ անձնասիրութիւն մըն էր
այս որոյ յանկարծակի մղման ահա՛ տեղի կուտար: Ներ-
քին ձայն մը Անուշի ականջն ի վար փըսփոսաց որ եթէ
եղբայրը իրմէ առաջ կարգուի, իր կարգը պիտի անցնի
եւ ինք տունը պիտի մնայ:

Ո՛հ, տունը մնալ, եւ աշխարք չի մտած կընծիլ
խառնիլ... այդ հեռանկարը իրեն չէր ժպտեր: Կուզէր
իր կեանքին անապատը դնէ իր եղբոր ներկայութեամբ
չէնցնել, եւ մենք զիւրաւ կը ներենք իրեն, քանի որ իր
անձնասիրութիւնը կանխամտածութեան արդիւնք չէր:

(Ետնանալէի)

Տեղ. Լրագրոյս՝ Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԵԱՆ

(Նախկին ՊԱՂՏԱՍԻՍԱՆ Տպարան)

Կ՝Պոլիս, Սուրբան Համամ 14.